

Täysistunto

Tiistai 26.9.2023 klo 14.01—17.29

13. Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 9/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Nurminen.

Keskustelu

15.07 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme tätä vammaispalvelulain siirtoa. Heti aluksi on todettava, että en kannata tämän lain siirtoa, ja tässä haluan kuvata muutamia perusteita.

Ensinnäkin tätä ensi viikolla voimaan astuvaa uutta vammaispalvelulakia on tehty vuosikaudet ja tätä on yritetty eri hallitusten toimesta säätää. Nyt tämä laki viimein reilu puoli vuotta sitten hyväksyttiin tässä salissa yksimielisesti.

Tämä nyt voimaan astuva laki vastaa ensinnäkin YK:n lasten oikeuksien komitean suositukseen Suomelle, jonka me tänä kesänä saimme. Kohdassa 30 todetaan vammaisten lasten oikeuksien toteutuminen osallistavaan opetukseen, pitkäaikaisen laitoshoidon estäminen, kuulluksi tuleminen ja yksilöllisen kehityksen tukeminen. Tämä nyt voimaan astuva laki olisi turvannut nämä YK:n lasten oikeuksien komitean suositukset.

Samoin meidän nykyinen lainsäädäntömme on YK:n vammaissopimusten kannalta syrjivä. Se on syrjinyt ja syrjii kehitysvammaisia, ja jos me saisimme tämän uuden lain voimaan, niin meidän lainsäädäntömme ei enää syrjisi kehitysvammaisia.

Samoin lain käsittelyn yhteydessä muun muassa apulaisoikeusasiamies on valiokunnalle toimittamassaan esityksessä perustellut, että laki pitäisi saada voimaan ja sitten vasta lain voimaantulon jälkeen arvioida ja tehdä näitä mahdollisia korjauksia, mitä tässä nyt hallituskin on esittänyt.

Samoin lukuisat järjestöt jo lausunnon vaiheessa ja myös valiokuntakäsittelyssä ovat vastustaneet tätä hallituksen esitystä vammaispalvelulain siirrosta. Mainitsen esimerkiksi lukuisat lapsijärjestöt, Autismiliiton ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton. Samoin Kehitysvammaliitto ja Kehitysvammaisten Tukiliitto ja myös meidän lapsi- ja esimerkiksi vaikka vanhusasiainvaltuutettu ovat vastustaneet tätä siirtoa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle toimittamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta edellytti hallitusta eli perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta selvittää, voisiko tämä lasten oikeuksiin vaikuttava sääntely tulla voimaan vam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

maispalvelulain aikaisemmin kaavailtuna voimaantuloajankohtana tai muuna nyt ehdotettua olennaisesti aikaisempaan ajankohtana. Tähän me, oppositio, laajalla oppositiorintamalla edellytimme hallitusta, että mikäli haluatte siirtää vammaispalvelulain tulevaisuuteen, niin edes nämä lasten oikeuksia parantavat lakiesitykset olisitte saattaneet voimaan, mutta tähän hallituksella ei ollut tahtotilaa. Kuten valiokunnan mietinnössä kappaleessa 11 sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, ottaen huomioon käsiteltävänä olevan lain suunnitellun voimaantulon 29.9. valiokunnalla ei ole ollut käytettävissä olevan ajan asettamissa rajoissa mahdollisuuksia selvittää ministeriöltä saatua selvitystä laajemmin lapsia koskevan sääntelyn voimaantulon aikaistamista. Tätä me pidetään tosi valitettavana, koska tämä olisi tuonut parannuksia erityisesti meidän autismin ja neurokirjon perheille, jotka ovat olleet jo hyvin pitkään ilman minkäänlaisia lainsäädännön turvaa ja ovat olleet välinpitoajia hyvin pitkään.

Jos katsotaan nyt, mitä tässä tulevaisuudessa tapahtuu, niin tietenkin me toivomme, että hallitus tuo sen edes tässä aikataulussa tänne eduskuntaan. Ministeri Juuso täällä aitiolla on sanonut, että jatkovalmistelussa ikääntymisrajausta ei tule eli siihen ei kosketa. Osa hallituspuolueista on kuitenkin täällä puhunut, että ikääntymisrajauksen osalta tätä lakikokonaisuutta tarkastellaan. Toisaalta on esitetty näitä talouden reunaraameja ja on puhuttu enemmän ehkä tästä talouden kuvasta ja siitä, kuinka paljon tämä saa maksaa, kuin siitä, että tässä on kyse ihmis- ja perusoikeuksista. Itse esitän huolestuneen viestin, että kun tätä jatkovalmistelua tehdään, niin toivottavasti hallitus ei koske näihin palvelupykäliin. Kysyisinkin ministeriltä vielä tästä jatkovalmistelusta ja siitä, että eihän näihin palvelupykäliin sitten kosketa, kun ei kosketa tähän ikääntymisrajaukseenkaan.

Toisaalta nyt on kritisoitu paljon tätä toimeenpanoaikaa. Kun tässä laissa, joka nyt olisi astumassa voimaan, on ollut toimeenpanoaika noin seitsemän kuukautta, niin ihan mielenkiinnolla odotan, millainen tämä tuleva hallituksen vammaispalvelulaki ja sen toimeenpanoaika ovat, onko se aika sitten pidempi kuin tässä nyt voimaan astuvassa, koska tässä on kritisoitu tätä aikataulua.

Toisaalta säästöt ovat iso kysymysmerkki. Ehkä tehdyt päätökset ovat ne, joiden pohjalta itse arvioin tätä tulevaa lainsäädäntöuudistusta. Jo tällä viikolla me käsittelemme tämän vuoden budjettia, ja esimerkiksi tältä vuodelta vammaispalveluista leikataan 5,6 miljoonaa.

Edellä olevin perustein en hyväksy tätä lain voimaantulon lykkäämistä ja esitän, että tämä lakiehdotus hylätään valiokunnassa tekemämme vastalauseen mukaisesti. Lisäksi esitän vastalauseemme kahta lausumaa sekä kahta monisteena etukäteen jaettua lausumaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Li Andersson.

15.14 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisissa yhteyksissä on tapana painottaa monenkeskisen, sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän tärkeyttä. Se on hyvä. Toivoisin kuitenkin kaikkien muistavan myös sen, että siihen kokonaisuuteen kuuluvat myös Suomen kansainvälisoikeudelliset ihmisoikeusvelvoitteet. Ihmisoikeusjärjestelmän uskottavuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että Suomen kaltaiset, globaalissa mittakaavassa vauraat ja menestyneet maat suhtautuvat näihin velvoitteisiin vakavuudella. Juuri tästä on kyse vammaispalvelulain kohdalla: ihmisoikeuksista, vammaisten ihmisten mahdollisuudesta elää täysipainoista elämää ja enemmän hoitoa ja hoivaa tarvitsevien ihmisten ihmisarvosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Kyse on myös Suomen velvollisuudesta täyttää meidän kansainväliset sitoumukset. Vammaispalvelulain uudistus liittyy YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen velvoitteisiin ja lainsäädännön korjaamiseen muun muassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean Suomea koskevan ratkaisun johdosta. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on antanut Suomelle suosituksia, jotka koskevat vammaisten lasten oikeuksien toteutumista. Tätä taustaa vasten vammaispalvelulain uudistamisessa kesti Suomessa liian kauan, melkein 20 vuotta. Kun uudistus viime kauden viime metreillä saatiin eduskunnassa hyväksyttyä, yksikään puolue ei vastustanut sitä. Yksikään puolue ei myöskään esittänyt muutoksia hyväksyttävän lain pykäliin.

Nyt, vähän yli puoli vuotta myöhemmin, olemme täällä käsittelemässä Orpon hallituksen esitystä lain lykkäämisestä ja avaamisesta. Samat puolueet, jotka vähän yli puoli vuotta sitten olivat valmiita hyväksymään lain sellaisenaan, haluavat nyt lykätä sen voimaantuloa yli vuodella. Miksi? Siksi, että he haluavat avata lain ja rajata sen soveltamisalaa niin, että lain takaamiin palveluihin oikeutettujen henkilöiden joukkoa kavennetaan. Ja miksi näin halutaan tehdä? Säästöjen takia. Tämänkaltaisen, perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisen lain avaaminen puhtaasti kustannussäästöjen takia on todella epäinhimillistä, kun hallitus samaan aikaan on valmis käyttämään rahaa kaljaveron ja huipputuloisten tuloveron alentamiseen. Tavoitelluilla 36 miljoonan euron säästöillä saadaan katettua vain noin puolet rikkaille suunnatusta veronalennuksesta eli solidaarisuusveron alarajan nostosta.

Jo hyväksytyn lain voimaantulon lykkääminen tällä tavalla on erittäin poikkeuksellinen toimenpide. Se tarkoittaa myös sitä, että Orpon hallitus tekee tietoisin päätöksin jättää korjaamatta Suomen ihmisoikeussopimusten kanssa ristiriidassa olevaa nykyistä lainsäädäntöä. Samalla se jättää vammaiset henkilöt suureen epätietoisuuteen tulevasta. Me emme tiedä, millä tavalla hallitus aikoo rajata tämän lain soveltamisalaa. Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijat ovat todenneet, että valmistelutyö soveltamisalan rajaamisesta on vasta nyt alkamassa. Me emme myöskään tiedä, tuleeko hallitus ehtimään säätää uutta lakia niin, että se ehtii voimaan vuoden 2025 alkuun mennessä. Lakiin sisältynyt soveltamisalan rajaaminen iän perusteella ei mennyt perustuslakivaliokunnan käsittelyssä läpi, ja siksi on selvää, että myöskin mahdolliset uudet rajaukset voivat herkästi kaatua perustuslakivaliokunnan käsittelyssä. Mutta se, minkä me varmasti tiedämme, on se, että tämän lain lykkäämisen myötä lykkääntyvät kaikki ne parannukset vammaisten lasten ja perheiden asemaan, jotka uusi laki olisi tuonut mukanaan — tämä siitä huolimatta, että perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä selvittää, kuinka juuri nämä pykälät voidaan irrottaa kokonaisuudesta ja tuoda voimaan alkuperäisessä tai mahdollisimman nopeassa aikataulussa. Tälle työlle hallituspuolueet eivät antaneet valiokunnassa myöskään kunnollista mahdollisuutta.

15 kuukautta on pitkä aika lapsen ja nuoren elämässä. Se on aika, joka voi jättää elinikäisen jäljen lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin. Asiantuntijalausunnoissa on myös tuotu esille, että hallituksen määräaikainen hanke lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden harkinnanvaraisen kuntoutuksen palveluihin panostamiseksi ei millään tavalla kompensoi uuteen vammaispalvelulakiin kuuluvien palveluiden lykkääntymistä.

Arvoisa puhemies! On vaikea löytää sanoja sille, kuinka surullisena pidän sitä, että hallitus aloitti kautensa tuomalla eduskuntaan lakiesityksen, jonka tavoitteena on säästää rahaa vammaisten lasten ja perheiden sekä kaikkien vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien kustannuksella. Se on arvovalinnoista julmimpia, ja siksi kannatan edustaja Nurmisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

tekemää ehdotusta tämän lakiesityksen hylkäämisestä sekä edustaja Nurmisen tekemiä esityksiä lausumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.20 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn edellä kuultuihin edustaja Nurmisen ja edustaja Anderssonin erinomaisiin puheenvuoroihin, ja vaikka nyt lisäkannatusta ei tarvita hylkäsesitykselle, niin teen sen vielä tässä omalta kohdaltanikin.

Pyysin puheenvuoroni ja aion käyttää sen täältä paikalta ottaakseni tässä esille asian, jota me emme näissä aikaisemmissa käsittelyissä, jotka olivat lähete keskustelu tiistaina 5.9. ja sitten ensimmäinen käsittely viime viikolla, ottaneet esille: Kun lähdettiin tähän vammaispalvelulakiuudistukseen, niin me teimme sen rahoittamiseksi täällä yksimielisesti päätöksen, jolla invalidivähennys poistettiin tulo- ja varallisuusverolaista. Se oli yksi osa, jolla rahoitettiin niitä lisäpalveluita, joita tähän vammaispalvelulakiin sisällytettiin. Ja kysynkin ministeri Juusolta, kun olette paikalla — mistä kiitokset — että kun nyt sitten on tarkoitus lykätä tämän lain voimaantuloa, jota varten sitten poistettiin invalidivähennys, jonka oli tarkoitus rahoittaa sen uuden lain lisäpalveluja, niin eikö nyt olisi loogista, että ensi vuonna meillä olisi käytössä invalidivähennys ja vasta sen jälkeen siihen kajottaisiin, kun selviää silloin vuoden 25 alussa tulevan uuden lain sisältö ja siihen liittyvät kustannukset? Tämä ihan konkreettisenä kysymyksenä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

15.22 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä tehtyä hylkyä, ja teen tässä puheenvuoroni lopussa myös oman lausumaesityksen. Keskusta teki valiokunnassa oman vastalauseen tähän vammaispalvelulakiin.

Vammaisten ihmisten pitäisi olla yhteiskunnan erityissuojelussa. Lain voimaantulon siirtäminen eteenpäin heikentää vammaisten ihmisten asemaa ja perusoikeuksia. Tämä on käynyt ilmi myös näissä valiokunnan kuulemisissa. Vammaisilla henkilöillä on oikeus perustuslain mukaiseen yhdenvertaiseen osallistumiseen ja mahdollisimman yhdenvertaiseen elämään. Heidän tulee saada tämän edellyttämät tarpeen mukaiset palvelut. Emme puhu luksuspalveluista, vaan tasa-arvon kannalta välttämättömistä palveluista.

Hallituksen ei ole pakko, vaan he tekevät valinnan leikata ja lykätä. On nimittäin käynyt ilmi, että vammaispalvelulain lapsia koskevat pykälät olisi voitu erottaa ja saada voimaan jo nyt kahden sanan muutoksella. Eli tuo eduskunnan yhdessä noin puoli vuotta sitten hyväksymä lakipaketti oltaisiin voitu lasten pykälien osalta laittaa täytäntöön kahden sanan muutoksella. Siksi myös valmistelimme valiokunnassa tämän uuden lakipaketin ja esitimme asiaa. Toivon edelleen hallitukselta rohkeutta korjata suuntaa. Perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi selvittänyt, voiko vammaisten lasten palvelut turvata. Nähdäkseni tätä selvitystä ei kuitenkaan koskaan tehty, ja näin todetaan myös valiokunnan antamassa mietinnössä.

Keskusta kantaa huolta siitä, että osa autismi- ja neurokirjoon kuuluvista lapsista jää ilman luvattuja palveluita reilun viikon päästä, kun niiden olisi pitänyt alkaa. Jos vammaiset henkilöt eivät saa uutta palvelua, niin he pääsevät Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen piiriin. Aikataulu on kuitenkin täysin auki, ja kuulemisessa on käynyt selväksi, että kaikilta osin kohderyhmä ei ole sama. Meillä siis on Suomessa autismi- ja neurokirjoon kuulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

via lapsia, jotka jäävät palveluiden ulkopuolelle. 1.10. alkaen ei ole tietoa, mitkä ryhmät jäävät ulkopuolelle.

Täten kannatan edustaja Nurmisen esitystä, että lakiehdotus hylätään.

Esitän myös seuraavan lausuman keskustan ryhmän puolesta: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten palvelut 1.10.2023 alkaen.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

15.25 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tullut selväksi, että hallitus tosiaan lykkää vammaispalvelulain voimaantuloa ja muuttaa sen sisältöä säästösyistä. Ymmärrän hyvin sen valtavan kansalaiskritiikin vyöryn, joka on tullut ja jossa on ihmetelty, miksi vammaisilta leikataan tässä tilanteessa, jossa hallituksella kuitenkin näyttää olevan rahaa esimerkiksi hyvätuloisten veronalennuksiin ja keskikaljan veroaleen. Miksi tällainen arvovalinta? Miksi vammaiset ikään kuin sysätään jonnekin Suomi-laivan laiteille?

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisoikeuksista puhutaan joskus, täytyy myöntää, jotenkin löperösti ja ehkä turhankin kevyesti, mutta nyt on todella kyse ihmisoikeuksista — vammaisten ihmisoikeuksista. Olen saanut yhteydenottoja kansalaisilta ja myöskin yli 4 000:n ihmisen allekirjoittamasta adressista tietoja, ja tässä adressissa he toteavat, että YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeussopimus on vihdoinkin saatava täysimääräisesti voimaan myös Suomessa. Kansalaisten adressissa todetaan, että jos lain voimaantulo lykkääntyy, merkitsee se lisäodotteluaikaa niille vammaisille, jotka kipeästi tarvitsevat keväällä 23 hyväksytyssä laissa olevia uusia palveluita.

Nostan esiin keskustalaisten valiokuntaryhmän vastalauseesta muutaman huomion. Siellä todetaan, että vammaispalvelulaki tosiaan hyväksyttiin eduskunnassa edellisen vaalikauden loppupuolella yksimielisesti ja kaikki nykyiset hallituspuolueet olivat myöskin tämän lain kannalla. Nyt tätä kuitenkin jostain syystä — säästösyistä — ollaan muuttamassa. Vammaispalvelulakia on valmisteltu useiden vaalikausien ajan, ja lain voimaantulon siirtäminen heikentää vammaisten ihmisten asemaa ja perusoikeuksia eikä ole inhimillistä vammaisten ihmisten näkökulmasta. Rahoituksen riittämättömyyden ohella lainsäädännön nopeat muutokset vaikuttavat hyvinvointialueisiin ja vaikeuttavat työtä siellä.

Hallituksen aikataulu lain voimaantulon siirtämisessä on hyvinvointialueiden näkökulmasta suorastaan kohtuuton. Vammaispalvelulain arviointia olisi mahdollista tehdä tavanomaiseen tapaan myös lain voimaantulon jälkeen. Mikäli lain voimaan tultua havaitaan lain soveltamiseen liittyviä ongelmia, hallitus voi tuoda eduskuntaan uuden lakiesityksen ja esittää muutoksia säännöksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lakiehdotuksen hylkäämisesitystä ja edustaja Kempin hyvää lausumaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

15.28 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ehdotettu uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen tarkoittaisi konkreettisesti sitä, että vammaispalvelut järjestettäisiin vuoden 2025 alkuun asti vanhentuneen ja osittain puutteellisen lainsäädännön perusteella. Voimassa olevaa vammaispalvelulakia koskeva lainsäädäntö ei nimittäin täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia. YK:n vammaisten henki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

löiden oikeuksien komitea on ratkaisussaan ”S. K. vastaan Suomi” katsonut nykyisen vammaispalvelulain henkilökohtaista apua koskevan sääntelyn rikkovan YK:n vammaisyleis-sopimuksen 19 artiklaa sekä 5 artiklaa. Hallitus esittää siis käytännössä lykättäväksi sääntelyä, jolla puretaan todettu ihmisoikeusloukkaus.

Arvoisa puhemies! Lapsen oikeuksia turvaavan lainsäädännön voimaantuloa ei pidä lykätä. Hallituksen esityksessä ei käy ilmi, että heillä olisi tarkoitus millään tavalla muuttaa lapsiin liittyviä kokonaisuuksia jatkovalmistelussa. Siitä huolimatta myös näiden tärkeiden uudistusten voimaantuloa siirrettäisiin eteenpäin. Hallituksen esityksessä jää hyvin vähälle huomiolle se, että nykyinen lainsäädäntö ei turvaa kaikilta osin perustuslain, YK:n vammais-sopimuksen ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen takaamia lapsen oikeuksia. Uuden vammaispalvelulain voimaantulon lykkääminen merkitsee siis lapsen oikeuksia toteuttavan sääntelyn ja voimaantulon lykkäämistä ilman, että tälle on esitetty hallituksen esityksessä kunnollisia perusteluja.

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta selvittää, voiko lapsen oikeuksiin vaikuttava sääntely tulla voimaan vammaispalvelulain alun perin kaavailtuna voimaantuloajankohtana tai muuna hallituksen esityksessä ehdotettua olennaisesti aikaisempaan ajankohtana. Valiokunnassa kuultiin asiasta sosiaali- ja terveysministeriötä, jonka mukaan vammaispalveluja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on kokonaisuus, josta ei ole tarkoituksenmukaista erottaa osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden lain uuden soveltamisalan säätämistä.

Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella kuitenkin monet sellaiset nykyisin voimassa olevaan vammaispalvelulakiin sisällyttömät vammaisten lasten ja nuorten asemaa turvaavat säännökset, jotka sisältyvät uuteen vammaispalvelulakiin, olisi ollut mahdollista saattaa voimaan uuden vammaispalvelulain alkuperäisessä voimaantuloaikataulussa, vaikka joidenkin toisten uuden vammaispalvelulain säännösten voimaantuloa olisi lykätty. Kysymys taitaakin olla hallituksen osalta tahdon puutteesta.

Tämä on ehkä se surullisin kokonaisuus. Minä en hahmota sitä, miksi henkilökohtaisen tuen sääntelyn, joka on saanut YK:n ihmisoikeustuomion, ja lasten ja nuorten osalta ei voitu hallituksessa hyvän valmistelutyön näkökulmasta tehdä tätä muutosta. Minä en usko, että kukaan tässä salissa todellisuudessa vastustaa näitä kokonaisuuksia, mutta itse ajattelen, että hallitus ei ole itse priorisoinut omassa työssään tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! En ole kaikilta osin hallituksen kanssa eri mieltä. Viime hallituksen valmisteleva vammaispalvelulaki ei ole kaikin osin täydellinen. Siinä on monia puutteita, joita monet eri alojen asiantuntijat ja osa vammaisjärjestöistä ovat nostaneet esille. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa eräät vammaisjärjestöt ja useat asiantuntijat ovat tuoneet esille, että nyt lykättävää lainsäädäntöä olisi tarpeellista tarkentaa ja täsmentää. Pidän näiden asiantuntijakuulemisissa esiin tuotujen huomioiden pohjalta erittäin tärkeänä, että hallitus vastaa näihin ongelmiin seuraavassa vaiheessa.

Vammaispalvelulain muutostarpeista huolimatta katson, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty vakuuttavia perusteluja sille, ettei uutta vammaispalvelulakia voisi kehittää sen ollessa voimassa. Tässähän hallitus myös itse sanoo tämän omassa esityksessään ja tuo esille, että tämä olisi voinut olla yksi järjestystapa. Sen takia minä ajattelenkin, että se on on hassua, että hallitus ei tartu tähän mahdollisuuteen erityisesti, kun otetaan huomioon se, että uusi vammaispalvelulaki parantaa vammaisten henkilöiden perustuslaissa turvattujen sosiaalisten oikeuksien toteutumista nykytilaan verrattuna ja poistaa ihmisoikeusrikkomuksen tilan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Näistä syistä kannatan tätä lakiesitysten hylkäämistä sekä esitän vastalauseen 1 mukaisia lausumia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: — Edustaja Ohisalo.

15.32 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Forsgrénin tekemiä esityksiä lakiehdotusten hylkäämisestä ja kahden lausuman hyväksymisestä.

Lain voimaantulon lykkääntymistä on perusteltu tarpeella tehdä lakiin vielä muutoksia. Sanon kuitenkin vielä kerran, että muutostarpeet eivät ole lykkäämiselle riittävä peruste. Vammaispalvelulakiin olisi voitu tehdä tarvittavia muutoksia myös ilman sen voimaantulon lykkäämistä. Kuten edustaja Forsgrén on todennut, nykyinen lainsäädäntö ei täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia eikä turvaa kaikilta osin perustuslain, YK:n vammaissopimuksen ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen takaamia lapsen oikeuksia.

On mielestäni täysin selvää, että ihmisoikeusloukkauksen lopettavan ja lapsen oikeuksia turvaavan lainsäädännön voimaantuloa ei pidä lykätä eikä lain voimaantulon lykkäämistä voi myöskään perustella mahdollisilla siitä saatavilla säästöillä. Hallitushan siis käytännössä säästää leikkaamalla vammaisilta ihmisiltä ja samalla laskee erityisesti yli 14 000 euroa kuukaudessa tienaavien verotusta ja vaikkapa oluen verotusta. Tämä on kylmä arvovalinta. Uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ei siis voi missään tapauksessa hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

15.34 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulaki on äärettömän tärkeä laki. Se on siksi valmisteltava huolella. Nyt on ilmennyt, että laki on huonosti valmisteltu, ja onkin tärkeää, että hallitus voi käynnistää kiireellisesti lainvalmistelun, jonka tarkoituksena on taata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus. Se on todella tärkeää. Ketään ei olla jättämässä heitteille, ei nyt eikä tulevaisuudessa — ketään ei olla jättämässä heitteille, ei nyt eikä tulevaisuudessa.

Vammaispalvelulaki ei todellakaan saa olla kuin sote-uudistus aikanaan: susi jo syntyessään. Sen takia vammaispalvelulaki on valmisteltava huolella. Vammaiset ovat meille tärkeitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

15.35 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työstämme täällä hallituksen esitystä, jolla halutaan siirtää viime keväänä yksimielisesti päätetyn vammaispalvelulain voimaantuloa. Kyseinen vammaispalvelulaki vahvistaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa. Käytännössä lause tarkoittaa, että vammaisen henkilö saa käytännön apua ja tukea esimerkiksi opiskeluun ja työssäkäyntiin. Lakia valmisteltiin pitkään, eikä lopputulos miellyttänyt ihan kaikkia, ei edes kaikkia vammaisjärjestöjä, mutta silti kaikissa poliittisissa ryhmissä pidettiin tärkeänä saada laki valmiiksi. Moni väliinputoaja ja nykyisen kaltaisten palvelujen joustavoittamista kaipaava henkilö on odottanut uuden lain mukaisia palveluja. Myös hyvinvointialueilla on ollut epäselvyyttä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

mutta palvelujen tarjoamiseen on valmistauduttu toisilla alueilla myönteisemmin ja toisilla alueilla epävarmemmin.

Edellisessä käsittelyssä hallituspuolueet esittivät osittain järkeenkäypiä perusteluja lain voimaantulon lykkäämiselle, mutta kallistumme silti keskustassa ajattelemaan, että lykkääminen ei ole oikea ratkaisu vaan se heikentää elämänlaatua yhteiskuntamme heikoimmin puoltansa pitäviltä eli vammaisilta. Erityisesti autismi- ja neurokirjon lasten palveluiden saannista olemme keskustassa kantaneet huolta, emmekä ole vielä täysin vakuuttuneita, tuleeko luvattu Kelan kuntoutuskorvaus kohdentumaan todella juuri tälle ryhmälle. Haluaisinkin kuulla ministeriltä, miten voidaan varmistaa, että luvattu raha kohdistuu autismi- ja neurokirjon lapsille ja nuorille.

Vammaislain voimaantulon lykkääminen on poikkeuksellinen asia. Useampi kuultava ilmaisi hämmästyksensä, miten ylipäättänsä eduskunnan hyväksymää ja presidentin vahvistama lakia muutetaan ennen kuin siitä on edes saatu käyttö- ja soveltamiskokemusta. Esitys onkin tuomittu edustuksellisen demokratian peruslogiikkaa heikentäväksi. Tämän tyyppistä toimintaa on harvoin, eivätkä perustelutkaan tässä tapauksessa ole kestäviä.

Lain voimaantulon lykkäämistä on perusteltu muun muassa sillä, että ikääntyneiden sisällyttäminen lain piiriin lisää räjähdysmäisesti asiakkaiden ja palveluihin oikeutettujen määrää. Kuitenkaan ei ole olemassa tilastoja tai tutkittua tietoa, että lain soveltaminen laajeni merkittävästi sosiaalihuollon piiriin kuuluviin asiakkaisiin. Ikääntymisrajaus on nykyisessä vammaispalvelulaissa vain henkilökohtaisen avun osalta. Koska jatkossakin vammaispalvelulaki on erityislaki suhteessa sosiaalihuoltolakiin ja vammaispalvelulain soveltamisen edellytyksenä on vammaisen henkilön tiukan määritelmän täyttäminen sekä palvelukohtaiset myöntämisedellytykset, on epätodennäköistä, että ikääntymisrajauksen poistaminen laista nostaisi kustannuksia niin merkittävästi, että olisi perusteltua lykätä lain voimaantuloa sen sisällön muuttamiseksi.

On myös pakko paheksua sitä, että vammaispalvelulain lykkäämistä perustellaan aika ujustelemattomasti säästösyillä. On ongelmallista, että etukäteen asetetaan budjettirajoitteita perus- ja ihmisoikeutena turvatuille ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille välttämättömille palveluille. Ne ovat käyttäjilleen elintärkeitä, eivät luksusta, jota kaikki haluavat.

Kannatan edustaja Kempin tekemää hylkäysesitystä ja hyvää lausumaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Krista Kiuru.

15.39 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olemme erityisen vaikeassa tilanteessa siksi, että käsillä on vammaispalvelulain lykkäämisen johdosta syntynyt metka tilanne. Viime hallituskauden aikana saatiin lopulta eduskunnassa hyväksyttyä vammaispalvelulaki. Sitä edeltävillä hallituskausilla, omien tietojeni mukaan ainakin vähintään kahdella kaudella, tätä samaa vammaispalvelulakia jo valmisteltiin, Sipilän hallituksen kaudella se tuotiin jo päivänvaloonkin. Kaiken tämän jälkeen viime hallituskaudella syntyi ainakin vuosikymmenen valmistelun perusteella vammaispalvelulaki, jota nyt lykätään.

Salissa on käyty kovasti keskustelua siitä, valmistellaanko asioita puutteellisin tiedoin ja oliko lainvalmistelu puutteellista. Kun tätä historiataustaa peilaa, niin alkaa miettiä, kuinka monta vuotta, lisävuotta, olisi vielä tarvittu. Tosiasia on se, että vammaispalvelulain sisällöstä ei olla samaa mieltä. Se oli ihme, että eduskunta yksimielisesti päätyi vammaispalvelulain hyväksymään, mutta kentällähän asiasta ei vallitse lainkaan samanlainen käsitys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Siksi sosiaali- ja terveysministeriö kirjelmöi hallitusohjelmaneuvoittelijoille, että tätä lakia ei pitäisi avata. Se on aika iso viesti siitä, että olisi pitänyt, jos hallitus haluaisi poliittisesti valmistelua avata, jättää tämä laki tulemaan voimaan 1.10. ja jatkaa niissä kohdissa valmistelua ja tuoda uusia ehdotuksia eduskunnalle käsiteltäväksi sitten, kun ne aikanaan valmistuisivat.

Oma huoleni on tämä toimeenpano, ja toivon todella, että me emme jätä ministeri Juusoa tässä yksin. Itse olen ollut tällä hankalalla paikalla, ja epäilen jo nyt, kun katsotaan tätä aikataulua, että tämä ei tule onnistumaan. Hyvät kansanedustajat, me olemme ajamassa nyt siihen tilanteeseen, että tosiasiaassa tässä lainvalmistelussa, jota kritisoidaan aikaisemmalta ajalta liian heikoksi ja liian lyhyeksi ja liian pintapuoliseksi — tämän vuosien valmistelun johdosta siis esiintyy vieläkin kritiikkiä — me olemme nyt tilanteessa, jossa me esitämme, että uusi laki astuisi voimaan 1.1.2025, vaikka esitämme, että tämä toimeenpano, joka oli muistaakseni noin seitsemän kuukautta, oli hyvinvointialueille jo nyt liian lyhyt. Eihän tästä millään tule edes sitä toimeenpanoaikaa, mitä nyt täällä salissa ollaan kritisoitu. Siis Juuson porukoidenhan pitää laittaa kauhea draivi päälle ja valmistella tämä syksyllä, jos yritetään ehtiä samaan, josta nyt tässä salissa ollaan esitetty kritiikkiä. Tämä toimeenpano tällaisenaan ei tule onnistumaan. Ja minä olen huolissani siitä, minkälaiseen tilanteeseen me ajetaan tämä Suomi avaamalla tämä valmistelu kaikilta osin.

Arvoisa puhemies! Mennään sitten yksityiskohtiin. Sitä ei voi ymmärtää, miksi ei käyty keskustelua siitä, että olisi jätetty näissä erityisen sensitiivisissä kysymyksissä muutama pykälä, joita ei olisi lykätty.

Yksi liittyy tähän lasten oikeuksien kokonaisuuteen. YK:n lapsen oikeuksien komitea evästi syksyllä Suomea — ei muutoin vain vammaisten asioissa, vaan ylipäätään lasten ja nuorten asioissa — ja vammaisten lasten osalta evästettiin, että nämä palvelut pitää saada kuntoon. Nyt nimenomaan ne psykiatrian sairastavien lasten ja nuorten osalta tulee todella isoja parannuksia 1.10. Totta kai tulee parannuksia, kun laki on vuodelta 87 ja toimeenpano vuodesta 88. On selvää, että lapset tarvitsevat tänä päivänä erilaista vammaispalvelulakia. Nyt nämä tähän kokonaisuuteen liittyvät uudet oikeudet eivät tule voimaan, vaan ne viivästyvät. Kun kukaan ei ole edes vastustanut, että näitä oikeuksia laitettaisiin voimaan saman tien, niin minusta ei ole fiksu, että näitä ei saada voimaan. Sen takia me yritimme oppositiossa tarjota vaihtoehdon ja ottaa nämä lasten ja nuorten pykälät erikseen ja kysyä, eikö voitaisi säätää näitä heti voimaan. Eduskunnan tehtävä ei ole tehdä pykäläehdotuksia, se on ministeriön tehtävä, mutta kun perusteet olivat ne, että tätä ei millään saa tästä kokonaisuudesta erotettua, niin tässä uusimmassa vastineessa, joka sosiaali- ja terveysministeriöstä saatiin, ne pykälät kyllä sieltä pystyttiin erottamaan. Siksi tämä ei kestä, hyvät edustajat, kriittisempää tarkastelua.

Toinen yhtäläinen hankaluus on siinä, että jos tätä lakia sitten todella haluttaisiinkin lykätä, miksi ihmeessä henkilökohtaisen avun näkökulmasta pitää tuupata sitäkin pykälistöä eteenpäin. Me olemme saaneet ensi kertaa todella kovan ihmisoikeusrikkomustuomion tästä asiasta, ja meidän olisi pitänyt säätää nämä voimaan. Sen takia erotimme myöskin siitä henkilökohtaisesta avusta tämän pykälistön, ja lähtökohtana oli se, että henkilökohtaista apua saisi samalla tavalla kuin 1.10. säädettävässä laissa, mutta nyt tämä 1.10. säädettävä lakikokonaisuus henkilökohtaisen avun näkökulmasta ei ole tulossa sellaisenaan voimaan. Tämä olisi pitänyt ehdottomasti pystyä tästä erottamaan.

Koska hallitus kuitenkin aloitti jo kesällä, tässä olisi ollut aikaa käydä nämä kaikki sensitiivisimmät kulmat läpi. Olisi auttanut tätä käsittelyä, jos näin olisi tehty. Mutta me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

teimme sen, minkä pystyimme yhdessä yössä. Aikataulu liikkui sen verran nopeasti, että ei ollut vaihtoehtoja, oli pakko saada nämä pykälät erotettua, ja on selvää, että terminologisesti koko siinä lainsäädännössä olisi pitänyt tehdä vielä fiksauksia. Mutta siinä on esimerkki, että kyllä, jos on tahtoa, nämä oltaisiin voitu erottaa.

Arvoisa puhemies! Haluan sitten muutaman asian sanoa vielä tästä rahoituskehyksestä. Nämä lain perustelut ovat erikoiset. Minä olisin tässä hyvin varovainen. Minusta ministeriö on tässä hyvin todennut, että soveltamisalaa tarkistetaan, mutta lain perusteluissa kyllä viljellään erilaista retoriikkaa. Esimerkiksi todetaan, että hallitusohjelman mukaan uudistuksen vuosittainen kustannus nykytilanteeseen verrattuna saa olla 100 miljoonaa. Tästä rahoitusperiaatteesta: Rahoitusperiaate ei ole sellainen, että subjektiivisista oikeuksista päätetään etukäteen, kuinka paljon ne voivat maksaa. Kyllä ensin päätetään subjektiivisten oikeuksien taso, ja sen jälkeen ne rahoitetaan. Ja joka vuosi varmistetaan rahoitusperiaatteella, että rahoitusta on riittävästi perusoikeudellisten oikeuksien toteutumiseen. Ja tämä tässä närästää, ei ole fiksua lainkäyttöä tällainen.

Toinen on sitten se, että jos soveltamisalaa [Puhemies koputtaa] halutaankin tarkastaa, silloin olisi ollut helppoa todeta, että pykälät ovat siltä osin kiinni, että palveluiden valikoimaan ei puututa. Nyt tämä ikärajausasia kummittelee täällä jatkuvasti rivien välissä, ja osa käyttää sitä häikäilemättömästi tässä salikeskustelussakin. Ja sitä ihmettelen, koska PeV teki aivan selkeän linjauksen, jossa todettiin, että se on säätämisyjärjestyskysymys. [Puhemies koputtaa] Meidän täytyisi myöskin kunnioittaa tämän talon instituutioita ja näitä aikaisempia linjauksia ja lopettaa tällainen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

15.47 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme vammaispalvelulain voimaantumalon lykkäämistä, jolle on hyvät perusteet. Tätä lykkäystä ei tehdä säästöjen takia. Tämä ei ole säästölaki, vaikka täällä oppositio yrittää antaa sellaista kuvaa — tämä ei ole säästölaki. Tätä ei ole tehty sitä varten, että säästettäisiin vammaisilta. Tämä esitys lykkäämisestä on tehty sen takia, että me haluamme turvata vammaisten oikeudet niihin palveluihin, joihin heillä on oikeus.

Erityislaista ei saa tulla yleislakia, sillä silloin se ei turvaa vammaisten oikeuksia, ja nyt viime keväänä hyväksytty vammaispalvelulaki olisi tullut yleislaiksi. Minkä takia yleislaiksi? Sen takia, että se on liian epätarkkarajainen ja liian epäselvä. [Ilmari Nurmisen välihuuto] Sitä lakia on tarkennettava ja kirjoitettava täsmällisemmin, tarkkarajaisemmin, keeneen se kohdistuu, jotta myös työntekijät hyvinvointialueilla eri puolilla Suomea pystyvät sitä tulkitsemaan. On huonoa lainsäädäntöä, jos laitetaan ulos sellainen laki, jossa on tulkintaepäselvyyksiä. Se asettaa ihmiset eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan, ja niin ei pidä olla.

Vammaispalvelulaki on tärkeää saada. Se pitää huolellisesti valmistella, ja meillä on nyt tässä hyvä pohja olemassa, ja varmasti sitä hyödynnetään ministeriössä. Tätä on vuosia jo valmisteltu, ja vammaisilla on oikeus saada hyvä laki, semmoinen, mikä sitten kestää myöskin aikaa ja millä perusteet ovat riittävät. Se on tehtävä kiireellisesti, ja näin on hallitusohjelmassakin sanottu, että se valmistellaan kiireellisesti mutta huolellisesti. Haluan painottaa: kukaan ei jää heitteille. Minusta on vastuutonta täällä heittää ilmaan sellaista, että joku ei saisi hoitoa ja hoivaa, joka hänelle kuuluu. Meillä on tällä hetkellä vammaispalvelulaki voimassa, ja sen perusteella vammaiset saavat palvelunsa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Koska tämä lykättävä esitys olisi laajentanut palveluja koskemaan neuropsykologisesti oireilevia lapsia, niin sen takia hallitus on tehnyt hallitusohjelmaan kirjauksen, että vuoden 23 syksyllä käynnistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta. Kaikista pidetään huolta. Kaikki vammaiset saavat kyllä palvelunsa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä välissä pieni debatti, kun ilmiselvästi on tarve käydä myös vastauspuheenvuorojen kautta tätä keskustelua. — Nyt avaan painikkeen ja pyydän teitä pyytämään vastauspuheenvuoroja. — Ja edustaja Li Andersson aloittaa.

15.50 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laihon ja muiden hallituspuolueiden edustajien perustelut olisivat edes hieman uskottavampia, jos hallituspuolueiden edustajat eivät olisi itse olleet yksimielisesti hyväksymässä vammaispalvelulakia viime keväänä. Kaikki nämä perustelut, mihin te viittaatte tässä: miksi te ette tuoneet näitä huolia esille silloin tämän lain käsittelyn yhteydessä? Mikä on muuttunut viime kevääseen nähden? Se, mikä on muuttunut, on hallituksen kokoonpano, ja on aivan päivänselvää, että tätä lykkäystä tehdään kustannussäästöjen takia. Se käy ilmi niin hallitusohjelmasta kuin tämän lakiehdotuksen perusteluista, joissa on hyvin selvästi tuotu esille, että tätä soveltamisalaa lähdetään rajoittamaan niin, että kustannusten nousu saa olla korkeintaan 100 miljoonaa. Minä kyllä ihmettelen sitä, miten hallituspuolueen edustajat täällä kieltävät tämän tosiasian, vaikka se käy ilmi lakiehdotuksen perusteluteksteistä hyvin selvästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

15.52 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Laiho kertoi, että hallitusohjelmassa on valmistauduttu käynnistämään vammaisten lasten asemaa kohentavat uudistukset. Meillä tässä nyt lykättävässä esityksessä olivat sisällä ja ovat sisällä uudistukset, jotka täyttävät paremmin esimerkiksi YK:n lasten oikeuksien komitean huomautukset. Ne olisivat olleet säädettävissä perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla pikaisesti voimaan, vaikka sitten näiden ikääntyneiden ihmisten palvelujärjestelmien kehittämiseksi ehkä eduskunnan enemmistö haluaa siirtää koko lain uudistamista, mutta olisi ollut tärkeätä, että näitä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia vammaisia lapsia ja nuoria koskevat kohdat saataisiin mahdollisimman pikaisesti voimaan. Niihin nyt vieläkin ehdittäisiin tekemään ne korjaukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

15.53 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu, että hyvinvointialueilla ei ole riittävästi aikaa toimeenpanemiseen. Nythän lakia ei kokonaan kirjoiteta uusiksi, ja hyvinvointialueet ovat valmistautuneet tämän lain voimaantuloon jo tälle syksylle, [Aki Lindén: Niin on!] niin että eiväthän he lähde täysin nollasta toimeenpanemaan tätä sitten 1.1. [Krista Kiurun välihuuto] Minun mielestäni aikaa varmasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

on aivan hyvin, ja tämä lisäaika tekee vaan pelkästään hyvää, että vammaiset saavat sitten ne palvelut, mitkä heille kuuluvat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

15.53 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin itseäni häiritsee tämä yleislakikeskustelu. Me olimme samassa valiokunnassa myös reilu puoli vuotta sitten, ja me käsitelimme tämän hyvin pitkän asiantuntijakuulemisen kanssa. Tämä oli kaksi kertaa perustuslakivaliokunnassa. Myöskään nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa tätä siirtoa käsiteltiin, eivät asiantuntijat tuoneet tätä yleislakinäkökulmaa. Kysyisin, mihin asiantuntijoihin te viittaatte, koska olen tulkinnut niin, että yleensä täällä puhutaan asiantuntijatiedon pohjalta eikä mututuntumalla.

No, sitten mitä tulee näihin heitteille jääviin ja väliinputoajiin, on totta, että jos nykyinen vammaislainsäädäntö on 80-luvulta, niin siellä on väliinputoajia. Näiden erityislasten, nepsy- ja autismikirjon ja myös kehitysvammaisten osalta tähän on tulossa parannuksia, ja heidän osalta tämä laki heikentää heidän palveluitaan, kun se lykätään tulevaisuuteen.

Sitten tämä rahoitus on mielenkiintoinen, koska te koko ajan sanotte, että ei ole rahaa riittävästi varattu. Mutta kun te leikkaatte ja teillä jossain tulevaisuudessa on rahaa, niin miksi te ette nyt allokoit sitä rahaa sitten tänne? [Puhemies koputtaa] Ihan mielenkiinnolla odotan kyllä tätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

15.55 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustan valiokuntaryhmä — ja kuulostaa siltä, että koko sali — kantaa huolta autismin ja neurokirjon lapsista ja niistä palveluista, joita vaille he jäävät, kun tämä laki ei aikanaan tule voimaan.

Oikeastaan nyt toistaisin sen kysymykseni, minkä tuolta puhujakorokkeelta esitin ministerille: Miten me voidaan olla varmoja siitä, että tämä Kela-korvaus, jonka hallitus nyt on laittamassa jalalle, ihan varmasti sitten kohdistuu näille lapsille ja nuorille niin kuin näissä hyvissä aikomuksissa on tarkoituksena?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

15.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vammaiset ihmiset tarvitsevat ja ansaitsevat vammaispalvelulain — nimenomaan lain, jossa resurssit ja riittävät resurssit varataan heille, eli erityislain.

Niin kuin on tullut monissa puheenvuoroissa esille, kun hallitusneuvottelujen aikana ruvettiin tarkemmin katsomaan ja nimenomaan ministeriön puolelta tarkemmin katsomaan, mikä on soveltamisala, paljonko tähän todellisuudessa tarvittaisiin rahaa, jotta voitaisiin kaikki kustannukset kattaa, niin silloin tulikin paljon kysymysmerkkejä. Te hyvin tiedätte, että valiokunnissa tehtiin muutoksia hyvin kiireellä aivan viime kauden lopulla, siihen varattiin rahoja, mutta ne varatut rahat, ne rahalisäykset, olivat aivan liian pieniä. [Li Anderssonin välihuuto] Valtiovarainministeriössä nostettiin paljon suurempia summia, [Krista Kiuru: Ai valtiovarainministeriö hoitaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa!] ja tuli esille, että ilmeisesti nekään eivät riittäisi, ellei tätä soveltamisalaa selvennettäisi. Ja tässä on nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

omaan kyse siitä, että tämä laki pysyy erityislakina [Puhemies koputtaa] ja ne palvelut ja resurssit ohjautuvat heille, keille se on tarpeen, eli vammaisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

15.57 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiasiavaltuutettu totesi omassa lausunnossaan, että pitää yleisellä tasolla huolestuttavana, että tunnistetuista ja merkittävistäkin vaikutusarviointien puutteista tai ristiriitaisuuksista huolimatta lakiehdotukset etenevät jopa lain hyväksymiseen saakka. No huomenna tämä nähdään, osoitammeko me vammaispalvelulain osalta tämän todeksi. Olen itse tästä huolissani. Valiokunnan käsittelyssä kävimme keskustelua siitä, voisiko koko valiokunta tukea lausumaa, jota tänään täällä salissakin on ehdotettu. Nimittäin edustaja Nurminen ehdotti valiokunnalle, että ”eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää uuden vammaispalvelulain lapsia koskevan sääntelyn voimaantulon mahdollista aikaistamista ennen 1.1.2025 ja antaa tarvittavat säädösmuutokset mahdollisimman pian eduskunnan käsiteltäväksi”. Ja kuten pöytäkirja kertoo, ikävä kyllä emme saaneet tähän enemmistön tukea. Tänään täällä keskusteltiin siitä — kuten tässä edessäni [Puhemies koputtaa] Johannes Koskinen siitä sanoi — että PeV nimenomaan edellytti sitä, että tämä lapsia koskeva kokonaisuus olisi heti tullut voimaan. [Puhemies koputtaa] Miksi näin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

15.58 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä huomioida, että lausuntokierroksella lain voimaantulon lykkäämistä kannattivat muun muassa lähes kaikki hyvinvointialueet, valtiovarainministeriö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto eli Valvira, Ihmisoikeuskeskus, THL, Hyvinvointiala HALI ry sekä osa vammaisjärjestöistä, kuten Invalidiliitto ja Näkövammaisten liitto. Eikö tämänkin pitäisi jo kertoa, että lykkäämiselle löytyy painavat perusteet? Vai onko tässä menossa oppositiopolitiikka, elikkä kaikesta vain vängätään nyt vastaan? Lain voimaantuloa on suomeksi sanottuna sanottuna lykättävä, koska aiempi hallitus hutilo i sen valmistelussa. Se tullaan nyt korjaamaan, emmekä säästä vammaisten kustannuksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

15.59 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen taholta äsken juuri sanottiin, että edellinen hallitus hutilo i tässä, mutta toinen hallituksen edustaja sanoi, että se olikin eduskunta, joka hutilo i, kun se teki sinne niitä lisäyksiä sillä viimeisellä viikolla, niin että kuka tässä nyt oikeasti on sitten hutilo i n ut?

Mutta tämä nyt ei ollut tämän arvokkaan minuuttini pääaihe, vaan halusin todeta tässä, että hallituksen taholta ette ole pystyneet kertomaan lukuisista pyynnöistäni huolimatta yhtään ainoata esimerkkiä, jotka kertoisivat siitä, että tämä on yleislaki eikä ole itse asiassa vammaispalvelulaki. Olen esittänyt vastakysymyksen. Kun meidän vammaispalvelun kokonaismenot Suomessa nyt ovat noin 800 miljoonaa euroa ja jos siihen lisätään 100 miljoonaa tai 136 miljoonaa, niin niiden ero on 36 miljoonaa vähän yli 900:sta. Jokainen ymmärtää, että ei sellainen ero ole yleislain ja erityislain välinen ero. Tuo yleislakiin viittaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

minen on pelkkä veruke. Todellisuudessa tässä on säästöistä kysymys, kuten tulen myöhemmin varsinaisessa puheenvuorossani osoittamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

16.00 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on toistettu, että kukaan ei jää nyt heitteille, kun tätä vammaispalvelulakia lykätään, mutta tosiasiahan on se, että tämä voimassa oleva laki ei täysin täytä perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen ehtoja. Eli meillä toisin sanoen hallitus päättää jatkaa tilannetta, jossa riskotaan ihmisoikeuksia, ja se olisi kyllä voinut valita toisinkin.

Nyt meillä vähintäänkin tämän reilun vuoden ajan tulee olemaan ihmisryhmiä, jotka edelleen jäävät sinne palveluitten väliinputoajiksi, esimerkiksi neurovähemmistöön kuuluvat lapset ja nuoret. Tämä uusi vammaispalvelulaki olisi nyt 1.10. voimaan tullessaan parantanut tätä tilannetta huomattavasti, ja on ihan arvovalinta nyt siirtää sitä lakia jonnekin tulevaisuuteen ja jättää nämä ihmiset epävarmuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

16.01 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tosiasiaassa valitettavin asia tässä on se, että ei hallituksen puolelta edes yritetty sitä, että varsinkin nämä lapsiin ja nuoriin liittyvät pykälät oltaisiin voitu kuitenkin saattaa voimaan jo aiemmassa vaiheessa. Tämähän on se suurin syy sille, minkä takia tässä nyt niin sanotusti kierätte kuuman puurolautasen ympärillä ettekä voi sitä sanoa, että tämähän olisi ollut ihan mahdollista, mutta tässä valitettavasti ei nyt aitoa tahtoa ollut. Se on kyllä suuri sääli, koska varsinkin monet lapset ja nuoret varmasti odottivat, että kun eduskunta yksimielisesti tämän lainsäädännön keväällä on hyväksynyt, heidän palvelunsa tulevat sitä kautta parantumaan. Nyt sitten vedetäänkin matto heidän jalkojensa alta juuri tämän lainsäädännön voimaantumisen kynnyksellä. Ja edelleen palaan siihen, että jos tällaista aitoa yritystä olisi ollut, voisin väittää, että tämänkin lainsäädäntökokonaisuuden käsittely olisi ollut vähän toisenlaista, ainakin ilmapiiriltään, kuin mitä se nyt on ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

16.02 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulain lykkäämisessä ei ole kyse säästöistä, niin kuin on monta kertaa nostettu esiin. Edellinen hallitus oli varannut siihen alkujaankin aivan liian vähäisen rahamäärän.

Asiantuntija-arviot ovat tuoneet esille nimenomaan tämän soveltamisalan ongelmat ja myös sen, että kyseessä on yleislakityyppinen, ja silloin tämä erityislakiluonne sieltä häviää.

Ihmettelen myöskin näitä perustuslaki- ja ihmisoikeuskysymyksiä, mitä tässä on nostettu esille. Meillä tämä Ihmisoikeuskeskus, niin kuin täällä edustaja Rintamäki nosti esille, puoltaa tämän siirtoa nimenomaan sen takia, että me voidaan varmistaa vammaisten ihmisoikeudet ja oikeudet niihin palveluihin. Myös Valvira, THL ja useimmat hyvinvointialueet ovat puoltaneet tämän siirtoa.

Kyllä tällä erittäin vahvat perusteet on, ja kyse ei ole säästöistä vaan vammaisten oikeuksista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson.

16.03 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran tässä hallituspuolueiden edustajat sanovat, että tähän on varattu liian vähän rahaa. Mutta nyt te vähennätte sitä rahasummaa, mikä näihin palveluihin varataan. Siksi tässä on kyse toimenpiteestä, mikä tehdään säästösyistä. Te vähennätte uuden vammaispalvelulain toteuttamiseen varatun rahoituksen määrää. Näin tässä tulee käymään. Te rajaatte sen korkeintaan saamaan miljoonaan.

Haluaisin myöskin kuulla ministerin arviota siitä, kun tässä todettiin, että tämä lykkäminen helpottaa hyvinvointialueiden valmistautumista tämän uuden vammaispalvelulain tuloon. Me emme nyt tiedä ollenkaan, miten soveltamisalaa tullaan rajaamaan. Minä en ole kuullut yhtäkään puheenvuoroa hallituksen suunnalta siitä, mitä tässä ollaan tekemässä, millä tavalla kavennetaan sitä joukkoa, joka on oikeutettu vammaispalvelulain palveluihin. Mihin hyvinvointialueet voivat varautua tässä, kun ne odottavat tätä uutta vammaispalvelulakia, kun kukaan ei tiedä, minkä tyyppistä soveltamisalan rajausta te suunnittelette? Olisiko mahdollista tähän saada vastauksia tänään? [Puhemies: Minuutti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tähän debattiin ovat pyytäneet puheenvuoron vielä edustajat Suhonen, Peltonen ja Reijonen. Elikkä otetaan nämä puheenvuorot ja sitten Suhosen puheenvuoron aikana pyydetty puheenvuorot ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro, jos ministeri haluaa vastata, kun tässä on esitetty lukuisia kysymyksiä, ja sitten mennään puhujalistaan. — Elikkä edustaja Suhonen.

16.05 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kohtaa haluan tuoda tietoon tähän keskusteluun vahvan asiantuntijajärjestön kannanoton. Kehitysvammaisten Tukiliitto vastustaa lain avaamista ja vammaispalvelulain lykkäämistä seuraavista syistä: Vammaisten ihmisten perusoikeuksien toteutumista ei saa säästöillä heikentää. Hallituksen tavoitteena on saada lain voimaantuloa lykkäämällä ja uudelleenvalmistelulla 36 miljoonan euron säästöt. Suomi on sitoutunut noudattamaan YK:n vammaissopimusta. Keväällä eduskunnassa hyväksytty laki valmisteltiin huolellisesti täyttämään sopimuksen vaatimuksia. Lain avaaminen siirtää vammaissopimuksen käytännön toteutumista Suomessa. Lain voimaantulon lykkääminen ja sen palauttaminen valmistelupöydälle aiheuttavat jo nyt hämmennystä ja huolta. Lisäksi ne vaatisivat monilta viranomaistoimijoilta ja vammaisjärjestöiltä resursseja, joita ei alalla muutenkaan ole tarpeeksi.

Lain soveltamisala tulee säilyttää sellaisena, että vammaisia henkilöitä ei jää väliinpuotoajiksi palvelujärjestelmässä ja erilaiset toimintarajoitteet huomioidaan nykyistä paremmin. Esimerkiksi autismi- ja neurokirjon lasten ja nuorten jääminen vammaispalvelujen ulkopuolelle ei tuo hallituksen sote-palveluista tavoittelemaa säästöjä vaan tulee päinvastoin sekä rahalla että inhimillisesti mitattuna kalliiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten edustaja Peltonen.

16.06 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne taitaa olla lähes ennennäkemätön, kun juuri hyväksytty lakiuudistus tällä tavalla lykätään uuden hallituksen ja eduskunnan aloitteesta uudella vaalikaudella. Muistutin tämän hallituksen esityksen lähetekeskustelussa siitä, että Suomessa on ollut erittäin pitkä perinne siinä, että uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

den eduskunnan ja hallituksen toimesta jatketaan yhteiskunnan rakentamista siitä, mihin edellinen eduskunta työnsä päätti. Nyt haluan toistaa tämän huoleni liittyen hallituksen toimintatapaan tämän vammaispalvelulain asian hoidossa. Muuttuuko lakien säätäminen jatkossa vaalikauden vaihtuessa tällaiseen Amerikan-malliin, jossa uusi hallinto ensi töikseen alkaa siirtää, vesittää edellisen hallinnon aikaansaannoksia — jopa niitä asioita, jotka on tässä salissa yksimielisesti juuri hyväksytty? Tämän kehityksen seurauksena lain säätämisestä tulee poukkoilevaa ja vaikeasti ennakoitavaa etenkin heille, joita koskettavat ne lait, joita me tässä talossa säädämme. Nythän on käymässä juuri niin, [Puhemies koputtaa] että vammaiset henkilöt ja heidän läheisensä jäävät tässä epävarmuuteen lain siirtyessä vuosilla eteenpäin. [Aki Lindén: Ja hoitotakuu ja hoitajapula!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

16.08 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä lainvalmistelu on sellaista, että tehdään kunnolla ja huolellisesti, ja jos käy ilmi, että jotain asiaa ei ole tehty kunnolla ja huolellisesti, ja käy ilmi, että siellä on jotain korjattavaa, niin kyllä se kannattaa silloin korjata, kun on sen aika. Vammaisista pidetään huolta, ja on tarkoitus, että tämä laki kohdistetaan nimenomaan vammaisille. Sen takia tämä siirto on nyt tarpeen, eli tämä voidaan tehdä nyt kunnolla ja huolella.

Missään nimessä tämä ei ole säästölaki. Tällä ei haeta säästöjä, vaan haetaan sitä, että asiat hoituvat kunnolla. On tosi valitettavaa, että vähän pelotellaan ja nostetaan esille sellaisia asioita, mitkä eivät pidä paikkaansa. Tämä ei todellakaan ole säästölaki. Siellä lykkäämistä on puoltaneet muun muassa Valvira, se on tullut tässä monasti jo ilmi, monet hyvinvointialueet, THL, HALI ja niin edelleen. Ja kyllä myös niillä on painava sana sanottavana. Ehdottomasti hallitus ja koko eduskunta haluaa pitää huolta vammaisista. Mutta on tärkeätä, että laki myös valmistellaan kunnolla ja huolella. Silloin ei tule niitä virheitä. Ja nyt tässä tapauksessa on tärkeää, että se valmistellaan ihan [Puhemies koputtaa] kunnolla keskittyen niihin vammaisiin tarkoituksenmukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.09 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä myöhempien vuosien säästöistä voidaan tietysti täällä loputtomiin kinata, mutta sehän on aivan selvää, että nyt tulee 136 miljoonan euron säästö ensi vuodelta, joka olisi ollut se raha, mikä nyt on laaja-alaisesti arvioitu, että tämän lisäkustannukset olisivat olleet ensi vuonna. Se on siis se valtiovarainministeriön esittämä arvio.

On kunnianhimoista yrittää tässä yhdessä minuutissa käydä tämä koko rahoitus läpi, mutta kun viime kerralla, ensimmäisessä käsittelyssä, edustaja Laiho usein siteerasi siitä 23. maaliskuuta päivätystä julkisen talouden kehysuunnitelmasta tiettyjä summia, niin jättitte siteeraamatta sen, miten se jatkuu. Se jatkuu näin: ”Vammaispalvelulain uudistuksesta aiheutuviin mahdollisiin lisäkustannuksiin varaudutaan lisäksi kehysvarauksella. Tältä osin toimeenpanoon kohdennettava määräraha on tarkoitus tarkentaa seuraavan hallituksen ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa ja vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa.” Eli siellä ovat olleet ne vanhat rahat, ja tässä lukee, että sinne on ollut tarkoitus arvioida lisärahat. Ja te olette nyt itse, kuten edustaja Tanus tässä hetki sitten totesi, hallitusohjelmakeskusteluissa mennyt paniikkiin, [Puhemies koputtaa] kun teille on tultu kerto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

maan, että tästä on jopa miljardin lisäkulut. Lasse Lehtonen totesi minun kanssani keskustellessaan [Puhemies: Minuutti!] 30. maaliskuuta Alma Median tilaisuudessa, että miljardi tulee lisää. Tämä on se tilanne, [Puhemies: Minuutti on kulunut!] että te haluatte säästää tässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.10 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minäkin epäilen, että taustalla olivat, kuten täällä Sari Tanus jo aikaisemmin totesi, valtiovarainministeriön vakuuttavat lausunnot siitä, että pieleen menee. Se on ihmeellistä, koska sosiaali- ja terveysministeriö evästää hallitusohjelmaneuvoittelijoita omalla hallintoalallaan. Joten yllätyksenähän tämä tulee, että valtiovarainministeriön pitkä koura osuu myös tälle sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöpuolelle.

Tässä oli laaja työryhmä, joka pohti sitä, mitä esimerkiksi ikääntymisrajaus maksaa. Ajatelkaa, että sillä on pyyhitty pöytää. Kaikilla laajoilla asiantuntijatahoilla, jotka istuivat työryhmässä arvioimassa, mitä tämä maksaa, ei ollut mitään merkitystä, kun te tapasitte niin ylivoimaisia asiantuntijoita valtiovarainministeriöstä, jotka totesivat, että ensi vuonna säästetään. Se on juuri niin, että ensi vuonna säästetään, koska palvelutaso ei astu voimaan lainsäädännön tasolla. Täällä on turha väitellä siitä, säästääkö tämä lykkäys — se säästää. Ja nyt te olette valinneet, että vammaisten palveluista säästetään. Ja tässä se pihvi nyt on, ja sitä ei muuksi muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Juuso, kolme minuuttia.

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustajia jälleen hyvästä keskustelusta ja hyvistä kysymyksistä, ja yritän niistä muutamia tässä lyhyesti vastata.

Tässä edustaja Kiuru kertoi, että tätä vammaispalvelulakia on valmisteltu vuosikymmen ministeriössä. Se tuotiin eduskuntaan viime vuonna ja käsiteltiin vasta viime keväänä viimeisenä lakina ennen istuntokauden loppumista. Ymmärrän, että tällä hetkellä oppositiossa olevat edustajat ovat turhautuneita [Ilmari Nurmisen välihuuto] siihen muutokseen, mitä tämä hallitus nyt esittää, koska se vammaispalvelulaki tosiaankin silloin hyväksyttiin yksimielisenä.

Kuten tässä on muutamaan kertaan todettu, sen jälkeen on ilmennyt ongelmia ministeriössä. Kuten tiedätte, ainakin osa tietää, että lain valmistelu siellä ministeriössä on erittäin laajaa, erittäin tarkkaa, ja kun se tulee meille eduskuntaan, se on jo valmis. Se, että siihen lähdetään tekemään muutoksia, isoja muutoksia, olisi edellyttänyt tässä tapauksessa, että se olisi lähetetty ministeriöön uudestaan vaikutusarvioiden tekemiseksi. Sitä ei ehditty koskaan tekemään, vaan me kaikki hyväksyttiin se hyvässä uskossa, että kaikki on ok. No, näin ei ollut.

Hallituksen täytyy toimia vastuullisesti. Meidän täytyy tehdä ne vaikutusarviot, mitkä jäivät tekemättä viime keväänä ajanpuutteen vuoksi. Meidän täytyy tuoda sellainen esitys, missä on selkeästi sanottu, keneen sitä voidaan soveltaa, ketkä kuuluvat vammaispalvelulain asiakkaiksi ja ketkä kuuluvat vammaisuuksien piiriin.

Olette kertoneet, että lykkäminen on ennennäkemätöntä ja se on poikkeuksellista. Kyllä, mutta ennennäkemättömiä olivat myöskin ne kaikki muutokset, mitä siihen alkuperäi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

seen lakiesitykseen tehtiin valiokuntakäsittelyn aikana. [Ilmari Nurminen: Mikä esimerkiksi?]

Mitä tulee tähän soveltamiseen ja siihen, miten sitä tulisi tarkentaa, siteeraan apulaisoi-
keusasiamiehen lausuntoa: ”Soveltamista selkeyttäisi, että määriteltäisiin selkeästi henki-
löt, joihin lakia sovelletaan ja siitä erillään säädettäisiin toimintarajoitteen sekä vamman ja
sairauden määritelmistä.”

Tässä ei olla jättämässä vammaisia tyhjän päälle. Heillä on kaikki samat palvelut käy-
tössään, mitä on ollut tähänkin asti, ja nämä tulevat paranemaan, mutta meidän täytyy tar-
kentaa tätä soveltamisalaa, ja sen vuoksi laki siirtyy. Ne kulut, mitä ensi vuodelle oli arvi-
oitu tulevan, totta kai säästyvät, koska lakia lykätään, mutta vuodesta 25 tälle on sitten va-
rattuna mahdollisimman selkeä, oikeudenmukainen ja laskettu rahoitus, joka voidaan hy-
vinvointialueelle yleiskatteellisena allokoida, jotta he pystyvät selviytymään tästä palve-
lusta.

Taas minä ylitän aikani. — Mutta kiitos, rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

16.15 Pia Sillanpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevasta vammaispalvelu-
lain voimaantulon siirrosta yritetään opposition toimesta maalata tilannetta, jossa vam-
maisten palvelut päättyisivät tämän kuun lopussa ja että vammaispalveluihin kohdentuisi
säästötoimi — nämähän eivät pidä paikkansa. Vammaisten palveluista huolehditaan uu-
den lain voimaantuloon asti itse asiassa vielä paremmin kuin nyt, sillä syksyllä 2023 käyn-
nistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten
häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen
kautta. Ohjelmaan käytetään 20 miljoonaa euroa vuodessa, kunnes uusi vammaispalvelu-
laki on saatu voimaan. Hallitus haluaa ehdottomasti pitää huolta näistä lapsista ja nuorista.

Tässä salissa on moneen kertaan toistettu, että vammaispalveluja koskevan lainsäädän-
nön uudistaminen on kokonaisuus. Samaa toteaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan sosiaali-
ja terveysministeriöltä saama selvitys, jonka mukaan ei ole tarkoituksenmukaista lähteä
erottamaan osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden lain soveltamisalan tarken-
tamista. Selvityksen mukaan uuteen vammaispalvelulakiin sisältyy useita yksinomaan lap-
sia koskevia säännöksiä, mutta lasten oikeuksia vahvistava sääntely kytkeytyy kiinteästi
kokonaisuuteen eikä ole sellaisenaan erotettavissa tai siirrettävissä voimassa olevaan lain-
säädäntöön. Lisäksi selvityksen mukaan uuden vammaispalvelulain lapsia koskevat sään-
nökset ja nykyisin voimassa olevan lain säännökset eivät ole myöskään lähtökohtaisesti so-
vitettavissa yhteen.

Vammaispalvelulakia ja sen yksittäisiä säännöksiä tulee tarkentaa, jotta kaikki vammai-
set pääsevät heille kuuluvien palveluiden piiriin. Lain uudistuksen yhteydessä on tärkeää,
että siinä huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten — ku-
ten autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten — oikeudet palveluihin. Lisäksi hyvinvoin-
tialueille täytyy varmistaa riittävät resurssit laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi. Nämä
kaikki toimet tapahtuvat parhaiten siirtämällä vammaispalvelulain voimaantuloa. Näin
voimme tehdä tarvittavat muutokset uuteen lakiin huolellisesti ja kokonaisvaltaisesti siten,
että varmistamme jokaiselle vammaiselle laadukkaat palvelut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

16.18 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämiseksi on kohtia, jotka ovat ilmeisesti salin vasemmalta laidalta jääneet lukematta tai ymmärretään tahallisesti väärin. Ajatellaan esimerkiksi lauseita: ”Vammaispalvelut järjestetään voimassa olevien vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella, kunnes hyväksytty vammaispalvelulaki tulee voimaan. Voimaantulon lykkäämisen ajan voimassa oleva vammaispalvelulainsäädäntö säilyy edelleen samana, eli vammaisten henkilöiden oikeuksia toteuttavat ja turvaavat nykyiset palvelut säilyvät samoina.” Kuinka edellä mainituista lauseista voidaan tulkita vammaisten henkilöiden jäävän heitteille tai palveluita vaille, mikäli voimaantuloa siirretään? [Aki Lindén: Ei kukaan ole niin tulkinnutkaan!]

Vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämisen aikana hyvinvointialueilla ja viranomaisissa pystytään kuitenkin valmistautumaan paremmin uuden lainsäädännön toimeenpanoon. Lykkäämisen ajan kyetään valmistelemaan aiemmin mainittujen tavoitteiden mukaista lainsäädäntöä, joka tulisi hyväksytyn lainsäädännön kanssa samanaikaisesti voimaan. Salissa on moitittu monenlaisin sanakääntein vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä kertomalla väliinputoajista. Uusi vammaispalvelulaki kuitenkin vahvistaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta. Lisäksi yksilöllisen tarpeen mukainen palvelukonaisuus sekä palveluiden toteuttamistapa paranevat uuden lain myötä, ja uudistuksen siirtyminen antaa vammaisille henkilöille ja heidän omaisilleen mahdollisuuden ennakoida tulevia lainsäädännön muutoksia. [Aki Lindénin välihuuto]

Nepsy-lapset ja -nuoret on tuotu puheissa esiin ja se, kuinka heidät huomioidaan jatkossa. Hallitusohjelmassa heidät on otettu huomioon siten, että nyt syksyllä käynnistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta, kunnes uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan. Tällä pystytään osaltaan korvaamaan sitä, että jo hyväksytyn vammaispalvelulain mukaisten lapsia koskevien säännösten voimaantulo siirtyy.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä hallituksen esityksestä on järjestetty lausuntokierros, johon on saatu lausuntoja kaikkiaan 121 kappaletta. Voimaantulon siirtoa vastustavissa lausunnoissa oli yhteisenä huolena hallituksen tahto leikata vammaispalveluista eli tehdä säästöjä vammaisten ihmisten kustannuksella, kuten oppositio on tässäkin salissa tuonut useasti esiin. Kyse ei kuitenkaan ole säästöistä tai leikkauksista vaan kiireellä nuijitusta laista, jonka valmistelu tarvitsee aikalisän. Erityisen tärkeää on arvioida huolellisesti esitettävien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutukset sekä ennen kaikkea hyvinvointialueiden mahdollisuudet rahoittaa uudistus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Minja Koskela.

16.22 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Minä en itse ollut täällä viime kauden lopussa, mutta sen verran olen tätä asiaa seurannut, että tiedän, että viime kauden lopussa vammaispalvelulaki hyväksyttiin yksimielisesti. Nyt se ollaan avaamassa, ja minä en pidä tätä mitenkään tavanomaisena asiana, kuten täällä salissa on esitetty. Sen sijaan kyse on siitä, että tämä laki avataan nyt säästösyistä, ja se asia ei muutu muuksi, vaikka kuinka yritettäisiin sanoa jotain muuta — tulen sen tässä puheessani vielä osoittamaan.

Arvoisa puhemies! Tämän viikon sunnuntai on lokakuun ensimmäinen päivä. Se on päivä, jona viime kaudella yksimielisesti hyväksytyn vammaispalvelulain piti tulla voimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

Näin ei kuitenkaan tapahdu. Siitä käy kiittäminen Orpon hallitusta ja sen erittäin lyhytnäköistä säästötavoitetta, jonka maksavat vammaiset ihmiset ja heidän perheensä.

Uudelle vammaispalvelulaille on huutava tarve. Lakia on yritetty uudistaa viimeiset 20 vuotta, koska nykyinen laki ei kaikilta osin täytä perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen edellytyksiä. Eduskunnan viime keväänä hyväksymä laki olisi korjannut tämän epäkohdan. Lisäksi se olisi varmistanut, että aiemman lain väliinputoajat, eli neurovähemmistöön kuuluvat lapset ja nuoret sekä heidän perheensä, saavat tarvitsemansa palvelut ja ansaitsemansa tuen. Hallituksen lykkäämispäätöksen johdosta nämä lapset, nuoret ja perheet joutuvat elämään vielä yli vuoden epätietoisuudessa vailla sitä tukea ja apua, joka heille ilman muuta kuuluisi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on säästää vammaispalvelulain lykkäämisellä ja heikentämisellä 36 miljoonaa euroa. Samaan aikaan hallitus on päättänyt keventää solidaarisuusveroa nostamalla verovelvollisuuden alarajaa. Kun huomioidaan, että kyseinen rikkaille suunnattu veroale maksaa valtiolle noin 60 miljoonaa euroa, voidaan huomata, että hallitus tilkitsee rikkaita hyödyttävän veron aiheuttamaa valtion tulojen alenemaa leikkaamalla vammaisten ihmisten palveluista. [Eduskunnasta: Kommunismia!]

Valtiovarainministeri Riikka Purra painotti täällä salissa viime viikon kyselytunnilla toistamiseen, että 60 miljoonaa on valtion budjetissa suhteellisesti pieni summa. Purra sanoi muun muassa näin: ”Voitte ilossa suin katsella sitä hallitusohjelman verotaulukkoa sieltä lopusta ja verrata solidaarisuusveroa niihin muihin veroihin.”

Arvoisa puhemies! Ajattelin nyt toimia valtiovarainministeri Purran kehotuksen mukaan, mutta sen sijaan, että vertaisin solidaarisuusveroa muihin veroihin, vertaan sitä 36 miljoonan euron säästöön, jonka hallitus haluaa toteuttaa leikkaamalla vammaisten ihmisten palveluista. Kysynkin hallitukselta, miksi rikkaiden ihmisten veronkevennysten kohdalla 60 miljoonaa on summana pieni, mutta vammaisten ihmisten palveluissa puolet pienempi summa on välttämätön säästökohde. En varsinaisesti pidätä hengitystäni vastauksen saamiseksi, mutta ainakin tämä kysymys osoittaa, että vammaispalvelulain lykkäämisessä on kyse hallituksen arvovalinnasta. Säästöt haetaan jälleen kerran niiltä ihmisiltä, joiden arki on venytetty äärimmilleen eikä omien oikeuksien puolustamiseen sen vuoksi aina riittä resursseja.

Haluankin nyt sanoa niin selvästi kuin osaan: vammaispalvelulain lykkääminen on julma arvovalinta ja lyhytnäköinen säästökohde. En missään nimessä voi kannattaa lain lykkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: — Edustaja Hiltunen.

16.26 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Uuden vammaispalvelulain voimaan saattaminen olisi ollut ensiarvoisen tärkeää pikimmiten. Kyse on ihmisoikeuksista ja siitä, että hallituksen esityksessä palveluiden tuottaminen tapahtuisi käytännössä vuoden 25 alkuun asti vanhentuneen, osittain puutteellisen lainsäädännön perusteella ihmisoikeuksia loukaten. Nykyinen vammaispalvelulainsäädäntö ei myöskään vastaa perustuslain, lapsen oikeuksien komitean eikä YK:n vammaisyleissopimuksen vaatimuksia.

Lukiessani sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä ja hallituksen esitystä vammaispalvelulain lykkäämisestä kiinnitin huomioni erityisesti lasten ja nuorten asemaan. On erittäin tärkeää perheiden jaksamisen ja jokaisen lapsen ihmisoikeuksien näkökulmasta, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

heille turvataan heidän tarvitsemansa vammaispalvelut, joita esimerkiksi autismi- ja neurokirjioon kuuluvat lapset tarvitsevat.

Perheitä ei pidä jättää väliinputoajiksi, eikä lasten kehitystä tule tieteen tahtoen heikentää lakiuudistusta lykkäämällä. Mikäli tilanne ei kosketa itseä, voi tuntua pieneltä asialta lykätä palveluihin pääsyä yli vuodella. Tällaisten uudistusten kohdalla olisikin hyvä asettua sen lapsen asemaan, joka kamppailee päivittäin selviytyäkseen, tai sen vanhemman asemaan, joka puolustaa ja vaatii lapselleen tarvitsemaansa apua. Pahimmassa tapauksessa jossain kohtaa voimavarat eivät enää riitä. Tämä lakiuudistus on keino huolehtia ihmisarvoisesta elämästä, eikä sitä ole varaa lykätä.

Arvoisa puhemies! Kuulemisten perusteella perusteluina lykkäämiselle olivat järjestämisen haasteet hyvinvointialueilla ja yhdenvertaisten palveluiden järjestämisestä huolehtiminen. Ymmärrän tämän huolen erittäin hyvin. Koska kyse on kuitenkin perusoikeuksista ja ihmisoikeusloukkauksesta, hallituksen ja hyvinvointialueiden tulisi tehdä kaikkensa, jotta uusi vammaispalvelulaki saataisiin voimaan sovitusti nyt vuoden lopulla. Lain voimaan saattamisen jälkeen seurannan myötä lakia olisi asiantuntijoidenkin mukaan mahdollisuus tarkentaa tarpeen mukaan, ja siksi kannatan edustaja Nurmisen tekemää esitystä ja lausumaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

16.28 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Olemme nyt vammaispalvelulain lykkäämisen toisessa käsittelyssä. Tämän pitkään suunnitellun vammaispalvelulain piti tulla voimaan viiden päivän kuluttua. Kaikki nyt hallituksessa istuvat puolueet olivat hyväksymässä lakia puoli vuotta sitten. Hyvinvointialueet ovat suunnitelleet palvelunsa hyväksytyn lain pohjalta. Vammaiset ovat valmistautuneet siihen, moni on odottanut lopulta pääsevänsä lain piiriin. Nyt hallitus on päättänyt vetää maton alta. Tämä hallituksen esitys, jolla vammaispalvelulain voimaantuloa lykätään, on äänestyksessä huomenna. Hyvinvointialueille ja vammaisille jätetään kaksi päivää — siis torstai ja perjantai — aikaa valmistautua muuttuneeseen todellisuuteen. Hyvä hallitus, tämä on kohtuutonta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on esittänyt erilaisia perusteluja lain lykkäämiselle. Osa on hyviäkin, ei tämäkään laki ole täydellinen. Sitä varmasti pitää kehittää. Mutta sitä rehellisintä perustelua ei mielellään lausuta: hallituksen ensisijainen tarkoitus on säästää. Ymmärrän taloustilanteen, säästää pitää, mutta säästöjen hakeminen vammaispalveluista on väärin. Keskustan edustajien vastalauseessa todetaan oleellinen: vammaisten ihmisten palveluiden rajaamista ja yhdenvertaisuuden heikentämistä ei voi perustella kustannusten kasvulla ja niiden hillitsemisen tarpeella.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla ollaan huolissaan, riittääkö rahoitus palvelujen järjestämiseen. Hyvinvointialueille pitää turvata riittävät resurssit, että palvelut pystytään järjestämään vammaisille. Nämä eivät ole mielipidekysymyksiä. Nämä ovat perustuslain sanelemia asioita. Hallitus on sanonut tuovansa uuden lain. Milloin se tuodaan? Jos vasta esimerkiksi vuoden päästä, taas on hyvin lyhyt aika valmistautua lain voimaantuloon.

Mitä sanon 7-vuotiaalle kehitysvammaiselle pojalleni? Sitäkö, että isä on ollut eduskunnassa, kun vammaispalvelulakia lykättiin ja määrärahoja leikattiin? Kannatan edustaja Kempin tekemää hylkäysesitystä ja lausumaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

16.31 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Vaikka tässä hetkittäin on vähän kuuma tunnelma, niin haluaisin tässä nyt todeta, että kyllä meille kaikille on ihan itsestäänselvää se, että vuodesta 25 alkaen on tarkoitus laittaa nykyiseen lakiin verrattuna 100 miljoonaa euroa lisää. Mutta ihan yhtä selvää on se, että se arvio, joka on esitetty, merkitsee 36 miljoonan euron leikkausta siitä, mikä on arvio tämän jo säädetyn lain vaikutuksista, ja samoin se on leikkaus siitä, että ensi vuodelta säästetään 136 miljoonaa ja tältä vuodelta säästetään 32 miljoonaa näitten kolmen viimeisen kuukauden osalta. Nyt kysyn teiltä, kun teitä on 11 hallituspuolueiden edustajaa täällä paikalla ja kun edustaja Tanuksella, joka tuntee hyvin näitä asioita, on seuraava puheenvuoro: kun huomenna olevassa lisätalousarviossa on miinus 5 miljoonaa euroa kirjattu tästä johtuvaksi säästökseksi mutta teidän hallitusohjelmassanne lukee miinus 32 miljoonaa tämän lykkäämisen vaikutuksiksi, niin eikö tämä kerro nyt siitä, että teille on epäselvää, mitkä nämä kustannusvaikutukset ja mahdollisten lykkäämisten ja leikkausten vaikutukset tässä oikeasti ovat? [Krista Kiuru: Näin on!] Jään odottamaan tähän vastausta, säästetäänkö tässä 5 miljoonaa euroa vai säästetäänkö tässä 32 miljoonaa euroa.

Kenellekään ei ole minusta epäselvää se, että meillä on voimassa nykyinen, se vuoden 88 vammaispalvelulaki. On minusta pikkuisen niin kuin tahallista väärintulkintaa väittää sieltä hallituksen taholta, että me oppositiossa olisimme sanoneet, että vammaiset jäävät nyt ensi viikolla ilman palveluja. Meillä on voimassa se vanha laki, jossa on monia puutteita, joita lähdettiin kunnianhimoisesti korjaamaan.

Tämä uusi lakihan, jota nyt sitten lykätään, tuotiin tänne eduskuntaan 4. lokakuuta viime vuonna. Meillä oli viisi kuukautta aikaa käsitellä sitä. On totta, että ne muutokset menivät sille täysistuntojen viimeiselle viikolle ja sen jälkeen alkoi ilmetä erilaisia näkemyksiä näistä kustannusvaikutuksista, ja se on pitkälti nyt tässä syynä. Eli sen takia minä pidän edelleen kiinni siitä, että säästöjä tässä tavoitellaan, koska rupesi liikkumaan semmoisia aivan hurjia lukuja, että nyt ollaan tehty joidenkin satojen miljoonien — jonka luvun muun muassa edustaja Laiho täällä on sanonut — lisäykset niillä muutoksilla, joita täällä eduskunnassa yksimielisesti tehtiin ja joiden puolesta siinä täysistunnossa puhuivat muun muassa edustaja Reijonen, edustaja Risikko ja myös silloin hallituspuolueen RKP:n edustajat Löfström ja Rehn-Kivi. Eli otetaan nyt pikkuisen niin kuin faktat faktoina eikä väitetä toistemme sanovan jotain, mitä me emme ole sanoneet. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

16.34 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Otamme faktat faktoina. Uskon, että jokainen meistä olisi todella hyvillään, jos meillä olisi käsissä hyvä, täsmällinen, riittävästi resursoitu vammaispalvelulaki, mikä voisi tulla voimaan ihan tässä näillä näppäimillä, mutta niin kuin edustaja Lindén tässä hyvin kuvasi, me kaikki tiedämme, mikä tämän ongelman perustana on. Se perusta, merkittävin syy, on se, että viime kaudella tämä vammaispalvelulaki tuotiin eduskuntaan vasta loppusyksystä. [Aki Lindén: Lokakuun 4. päivä!] Me kaikki tiedämme, että seuraavana keväänä oli vaalikevät ja paljon, paljon asioita, jolloin vammaisilla ja vammaisjärjestöillä oli iso huoli, ehtiikö tämä laki tulla ollenkaan voimaan, ehtiikö valiokunta sitä käsitellä. Niin kuin me kaikki tiedämme, lainvalmisteluprosessi on pitkä prosessi ministeriössä, tätä lakia on odotettu vuositolkulla, ja sitten kun sitä nopeasti ruvetaan valiokunnassa säätämään ja muuttamaan, niin siinä helposti käy juuri niin kuin kävi viime kaudella. Sitä muutettiin nopealla aikataululla valiokunnassa, se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

tuotiin aivan viime minuuteilla tähän istuntosaliin. Kyllä, siellä oli kysymysmerkkejä, mutta me kaikki olimme äänestämässä sen puolesta, sillä se kuitenkin parantaisi sitä tilannetta, mikä oli edellisen elikkä nyt vielä voimassa olevan vammaispalvelulain suhteen.

Mutta todellakin: mikä on tarve rahoitukselle, kuinka paljon rahaa tarvitaan, ja kenellekä ne rahat ohjautuvat, kenellekä palvelut ohjautuvat, mikä on tilanne alueilla? Niin kuin ministeri Juuso tuossa varsin hyvin kertoi selkokielellä, on tullut tarvetta, että soveltamisalaa pitää tarkentaa, jotta varat ja resurssit ohjautuisivat nimenomaan heille, joille se tämän erityislain perusteella kuuluu, eli vammaisille ihmisille, kehitysvammaisille ihmisille. Tässä on nimenomaan se haaste, että tarvitsee tietää ja sen myötä myös määritellä tarkemmin, arvioida tarkemmin, paljonko todellisuudessa siihen lain toimeenpanoon tarvitaan rahaa. Kun lähtee yksi plus yksi on kaksi -matikasta, niin siitä, paljonko siinä todellisuudessa säästetään ensi vuoden aikana, kun se ei ole vielä voimassa, varmasti on yhdellä, toisella ja kolmannelle, myös eri ministeriöillä erilaisia näkemyksiä.

Tämä on minusta, niin kuin edustaja Lindén nosti esiin, todellakin hyvä esimerkki. On epäselvyyttä siitä, paljonko rahaa tarvitaan tai paljonko ensi vuoden aikana säästetään, [Ilmari Nurminen välihuuto] kun se ei ole vielä voimassa. Elikkä tämä osoittaa sen, että lain säätämisen pitää olla huolellista ja pitää tarkkaan rajata, ketä laki koskee, ja myös osoittaa siihen riittävät resurssit, jotta toimeenpano on mutkatonta alueilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.37 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tässä on myös kyse, niin kuin ainakin itse ajattelen, luottamuksesta, siitä, minkälaisen esityksen te tuotte. Itse muistan, kun olin vastavalittu kansanedustaja 2015 ja sain istua tuolla väistötiloissa, silloin oli perussuomalaisen sosiaali- ja terveysministeri Mäntylä. Muistan, että heti ensi töiksemme aloimme keskustelemaan eläkkeensaajan asumistuen leikkauksesta, käytiin kiinni henkilöstömitoitukseen ja moniin muihin heikommassa asemassa olevien leikkauksiin. Nyt toisen kerran, kolmannelle kaudella, olen hyvin vastaavassa tilanteessa: perussuomalaisen ministeri ja ensimmäinen leikkaus vammaispalveluista. Kun tässä olen kuunnellut Reijotakin jo lukuisia puheenvuoroja, niin keväällä hän puhui kauniisti tästä voimaan astuvasta laista ja nyt hän hyvin samoilla sanoilla kuvasi tätä lain siirtoa, niin että jollain tavalla se luottamus siihen, että tässä oikeasti parannetaan ja autetaan vammaisten asioita, on aika heikko näitten tehtyjen päätösten valossa.

Jotenkin ylipäätänsä, kun pohtii hallituksen politiikkaa, niin te leikkaatte kaikista pienituloisimmilta, te leikkaatte hyvinvointialueilta. [Sari Tanuksen välihuuto] Nyt tulee uudessa lisätalousarviossa henkilöstömitoitus ja muuta. Jollain tavalla, jos te samaan aikaan puhutte, kuinka te parannatte vammaispalveluita ja ainoa data meillä on se, että tälle vuodelle on leikkauksia ja ensi vuodelle ja tulevaisuudessa te tulette tämän lain soveltamisalaa rajaamaan, niin ymmärrätte, että siihen on aika vaikeata luottaa näitten tehtyjen päätösten valossa. Samaa aikaan, edustaja Tanus — olemme molemmat Tampereelta — te olette valmiit keventämään 14 000 tienaaavien ihmisten tuloja ja verotusta hyvin paljon, alennatte oluen verotusta, edustaja Tanus, [Sari Tanus: 3,8 senttiä! — Sari Tanus pyytää vastauspuheenvuoroa] mutta samaan aikaan leikkaatte vammaisilta ihmisiltä. En olisi kyllä uskonut tätä näkeväni, mutta sekin päivä tuli nähtyä.

Sitten ehkä kysymys vielä tästä nepsy-ohjelmasta. Täällä kovasti on puhuttu tästä 20 miljoonan panostuksesta, ja se on äärettömän hyvä ja tarpeellinen. Täällä on puhuttu, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

uusi neuropsykologinen ohjelma jo tänä syksynä, mutta kuitenkin kyselin Kelan päästä — olen itse siellä Kelan valtuutettuna — ja Kelassa ei ollut vielä tietoa tästä. Siellä allokoitiin tätä, että tämmöiseen jo olemassa olevaan nepsy-kuntoutukseen hallitus on osoittamassa rahoitusta. Toivoisin, että hallitus nyt hyvin nopeasti tarkentaa, onko tässä nyt joku uusi ohjelma vai tuetaanko tässä nyt jo meidän olemassa olevia rakenteita ja annetaan sinne lisämäärärahoja. Tämä on ehkä hyvä nyt nopeasti selkiyttää, ennen kuin te hyväksytte tämän lain siirron, että tiedetään, minkälaista tukea te olette tarjoamassa näillä perheille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus, vastauspuheenvuoro. — Mikrofooni, edustaja Tanus.

16.41 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin oppositio hyvin tietää, hallitusohjelma on kompromissi. Kyllä, oluttölkkin tai olutpullon hinta laskee 3,8 senttiä. Ja vahvempien pullojen hinta nousee 30 senttiä ja vielä vahvempien euroja ja jotakin lisää. Ehkä nyt on turha siihen 3,8 senttiin joidenkin alennusten osalta perustautua. Niin kuin te tiedätte, hallitusohjelma on kompromissi.

Ja niin kuin tässä aiemmassa keskustelussa on tuotu esiin, nepsy-lapsille, neuropsykologisesti oireileville lapsille, jotka ovat erityisen hankalassa tilanteessa, tämän lain viivästyksen vuoksi osoitetaan 20 miljoonaa, vai onko se 25 miljoonaa, niin kuin ministeri viime istunnossa nosti esiin. Nimenomaan olemassa olevien rakenteiden, Kelan väylien, kautta sitä osoitettaisiin suoraan heille, jotta ei tulisi isoja viiveitä, uusia viiveitä, lainsäädännöllisesti — mahdollisimman joustava järjestelmä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Krista Kiuru.

16.42 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Yleensä en käytä omaa puheenvuoroani toisten kansanedustajien kommentointiin, joka voitaisiin tehdä myös vastauspuheenvuorolla, mutta koska olen edustaja Tanuksen puheenvuoron jälkeen seuraava puheenvuoron käyttäjä, niin on pakko nyt tästä omasta puheenvuorosta irrottaa teille vastauspuheenvuoroksi muutama näkökulma.

Ensinnäkin, edustaja Tanus, te totesitte, että vaikka kaljan hinta laskeekin 3,8 sentillä, niin ei se mitään, se on osa kompromissia. Tämä kuulostaa arvojen myynniltä, ja sellainen polkuhuutokauppa, joka on käynnissä tämän hallituksen sisäpiireissä, on vastenmielistä — varsinkin, kun me tänään puhumme siitä, onko Suomessa mahdollisuutta vuosikymmenten jälkeen vammaispalvelulakia ajantasaistaa, sen jälkeen, kun me puhumme laista, joka on vuodelta 87, toimeenpano vuodelta 88. Minusta suomalaiset vammaiset olisivat ansainneet sen, että näissä erittäin kriittisissä hetkissä tämä laki olisi tullut voimaan, ja perustelen tätä kohta tarkemmin.

Toinen kommentti nyt liittyy sitten siihen, mitä te puhutte näistä neuropsykologisen kirjon palveluista, jotka Kela kuntoutuksen muodossa järjestää. En ole tähän aikaisemmin puuttunut ja olen tässä salissa tätä keskustelua ollut kuuntelemassa kaikki nämä tunnit, jotka siitä on käyty.

Nyt ensinnäkin hallituksen kannattaisi selkeyttää, puhutteko te 20:stä vai 25 miljoonasta. Molempia viljellään.

Toinen kommentti on se, että on pakko laajemmin todeta, että jos lapsiasiavaltuutettu kiinnitti omassa lausunnossaan seuraavaan huomiota, sen pitäisi kyllä jollakin tavalla olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

laajemmin myös tämän salin murheena. Nimittäin lapsiasiavaltuutettu toteaa: ”Hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus määräaikaudesta ohjelmasta, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin, on myönteinen, mutta se ei kuitenkaan korvaa kuin pieneltä osin niitä uudistuksia, joiden tarkoitus on ollut parantaa vammaisten lasten asemaa.” Siis täällä ikään kuin annetaan ymmärtää, että tämä osittain tai jopa kokonaan tai melkein korvaisi nämä samat subjektiiviset oikeudet, jotka säädetään lailla. [Sari Tanuksen välihuuto]

En tiedä, onko joku katsonut, mitä tarkoittaa tämä Kelan neuropsykologinen kuntoutus, jota Kela myöntää. Ensinnäkin muistaakseni se on yli 16-vuotiaita koskevaa. Seuraava juttu on se, että sitä rahaa olisi tarvittu sinne jo viime hallituskauden lopussa paljon enemmän. Silloinen ministeri esitti sinne lisärahoitusta myöskin. Ei tämä ole hallituspuolueiden oma keksintö. Kela on toivonut kymmeniä miljoonia lisää tätä rahoitusta, ja ministeriö on esittänyt sitä muillekin poliittisille ryhmille, ei vain tälle. Teillä ei ole minkäänlaista kuntoutuksen ohjelmaa tulossa sinne, vaan niillä kriteereillä mennään. Sehän on terapiaa, jota siinä myönnetään. En tiedä, ovatko porukat ymmärtäneet, että sillä ei ole mitään tekemistä subjektiivisten oikeuksien kanssa, joiden on vammaispalvelulailla 1.10. ollut tarkoitus tulla voimaan.

Nämä olivat nyt tällaiset evästyksiset näihin debattiin esiintyneisiin puheenvuoroihin. Ikävä kyllä käytin siihen kolme ja puoli minuuttia, mutta uskon, että tarpeeseen tuli.

Nyt, hyvät kansanedustajat, arvoisa puhemies, joitakin kantoja vielä tästä kokonaisuudesta.

On pakko todeta, että kun ministeri puhui vaikutusarvioinnista, niin itsekkin lähdin siitä, että vaikutusarviointit ovat tärkeitä. Mutta kun arvostellaan toisten vaikutusarviointeja, on hyvä katsoa, miten oma tontti on siivottu. Fakta on nyt vain se, että silloin, kun ministeri Lindén toi minun äitiyslomani aikana tämän lain tänne, siinä oli todelliset vaikutusarviointit. Vaikutusarviointia tehtiin myöskin ministeriön vastineella siihen, ovatko nämä suuria muutoksia, joihin täällä eduskunnassa lähdettiin, vai eivätkö ole. Meillä on siitä ministeriön vastine, joka ei pala tuleksakaan.

Mutta erikoista täällä on se, että me esitämme täällä pakkana lain lykkäämistä ilman minkäänlaisia vaikutusarviointeja. Sama porukka, joka äsken kritisoi vaikutusarviointien puutteista, kehtaa tulla sanomaan, että juuri tätä täytyy tehdä. Mutta ei ole minkäänlaisia vaikutusarviointeja, sehän myönnetään tässä esityksessä. Hyvää tässä on se, että tämä oli sentään kuukauden lausuntokierroksella. Sitä samaa ei voi sanoa seuraavista esityksistä, jotka tähän saliin tulevat.

Mutta katsotaan, mitä sanovat todelliset arvioijat eli käytännössä tämä virkaporukka, joka on ihan yliopistomiehistä lähtien ollut täällä kuultavana. Perustuslakivaliokunnassa professori Ojanen antoi lausunnon vaikutusarviointien tarpeesta voimaantulon siirron perusteena. Professori Ojanen toteaa: ”Perustelu on ensinnäkin poikkeuksellinen sikäli, että tuskin koskaan aikaisemmin eduskunnan jo hyväksymän ja tasavallan presidentin vahvistaman lain voimaantulon siirtämistä on perusteltu vaikutusarviointien tarpeella. Sitä vastoin on tavanomaista, että varsinkin kokonaisuudistusta merkitsevien lakien vaikutuksia seurataan tarkoin lain voimaantulon jälkeen. Näin on ollut nimenomaan tarkoitus toimia myös jo viime vaalikauden lopulla hyväksytyn ja vahvistetun vammaispalvelulain osalta.” Professori jatkaa, toinen siteeraus: ”Joka tapauksessa vaikutusarviointien tarpeella ei voida nähdäkseni perustella perustuslain 22 § huomioon ottaen hyväksyttävästi esityksestä nyt syntyvää lopputulosta, jolla yhtäältä jatketaan perustuslain ja vammaissopimuksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

vastaisen lainsäädännön voimassaoloa sekä toisaalta siirretään perustuslain ja vammaisso-pimuksen mukaisen vammaispalvelulain voimaantuloa. Vähintäänkin tulisi lähteä perus-tuslain 22 § huomioden siitä, että lain voimaantuloa siirrettäisiin vain siltä osin kuin lakia todennäköisesti tulaisiin esittämään muutettavaksi, jos voimaantulon siirtämisen tarkoi-tuksena on varata aikaa mahdollisen uuden hallituksen esityksen vaikutusarviointiin. Esi-tyksessä ei kuitenkaan perustella voimaantulon siirtoa tällä tavoin.”

Miten on mahdollista, että sekä ministeri että hallituksen kansanedustajat ajattelevat, että te perustellette tämän lain lykkäystä nimenomaan vaikutusarviointien puutteella? Sitä ei kuitenkaan näy, koska esimerkiksi professori Ojanen tarkkana lukijana ei ole löytänyt tällaista perustetta lainkaan.

Minusta nämä ovat aika raskauttavia seikkoja. Kun täällä salissa perustellaan jotain, niin pitäisi osua paremmin lankulle. Mitä sanoo asiantuntija Tuori? Hänhän toteaa, että ”jo pe-rusoikeuksia turvaavan lain hyväksyminen ja vahvistaminen synnyttävät nähdäkseni val-tionsääntöoikeudellista [Puhemies: Seitsemän minuuttia!] suojaa nauttivia, heikentämis-kiellon piiriin kuuluvia tai ainakin niihin rinnastettavia, perusteltuja odotuksia. Sikäli kuin jo hyväksytty vammaispalvelulaki parantaa vammaisten perusoikeuksien toteuttamista-soa, sen voimaantulon lykkääminen hallituksen ehdottamalla tavalla rikkoo heikentämis-kieltoa ja perustuslain mukaista perusteltujen odotusten suojaa.” Kyllä minusta tuntuu, että myöskin opposition näkökulmilla on aika paljon vastakaikua tässä akateemisessa maail-massa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistutan, että meillä on seitsemän minuutin suo-situs puheenvuorojen mitalle. — Sitten seuraavaksi edustaja Siponen.

16.50 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vammaispalvelulain voimaantu-loa ei tule pitkittää. Lakia on valmisteltu jo useiden vaalikausien ajan, ja eduskunta on sen viime kauden päätteeksi keväällä hyväksynyt. Vammaispalvelulain on suunniteltu astuvan voimaan 1.10.2023. Lain voimaantulon yhtäkkinen siirtäminen on kohtuutonta erityisesti vammaisille ihmisille palveluiden käyttäjänä.

Vammaisilla henkilöillä on oikeus perustuslain mukaisesti yhdenvertaiseen osallistumi-seen ja mahdollisimman yhdenvertaiseen elämään. Heidän tulee saada siihen edellytetyt tarpeenmukaiset palvelut. Vammaisten ihmisten palveluiden rajaamista ja yhdenvertaisuuden heikentämistä ei voi perustella kustannusten kasvulla ja niiden hillitsemisen tarpeilla.

Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulain arviointia olisi mahdollista tehdä tavanomai-seen tapaan myös lain voimaantulon jälkeen. Mikäli lain voimaan tultua havaitaan lain so-veltamiseen liittyviä ongelmia, hallitus voi tuoda eduskuntaan uuden lakiesityksen ja esi-tää muutoksia säännöksiin.

Yhdyn siis keskustan vastalauseeseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.52 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä otin vielä puheenvuo-ron vastatakseni edustaja Tanukselle, joka käytti vastauspuheenvuoron. Vaikka perustele-te kompromissilla sitä, että laskette oluen hintaa 3,8 senttiä tai annatte kaikista suurituloi-simmille tuhansien veronkevennykset vuodessa, te ette pääse kuitenkaan siitä tosiasiaista, että te samaan aikaan leikkaatte vammaisilta ihmisiltä tämän lain puitteissa. Sellaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

kompromissia me sosialidemokraatit emme olisi hyväksyneet, minkä te hyväksyitte, ja siinä on ehkä se suuri ero.

Sitten, mitä tulee keskusteluun tämän koko lain lykkäyksestä, minun mielestäni perustelut täällä lykkäykselle ovat ontuneet niin ministerin vastauspuheenvuoroissa kuin tässä yleisessä keskustelussa. Tässä hallitus ei ole ollut valmis porrastamaan tätä edes näitten lasten osalta, vaikka koetaan, että nämä lasten oikeudet on tärkeitä, ja sille ei ole annettu riittävästi aikaa. Itseäni häiritsee valtavasti myös tämä keskustelu tästä nepsy.... [Puhemies koputtaa] — Eikö se ollut, puhemies, kolme minuuttia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, tämä oli varsinainen puheenvuoro. Olin ajatuksissani debatissa. Olette oikeassa.

Joo, pahoittelut. — Häiritsee tämä nepsy-keskustelu siinä mielessä, että meidän tarvitsisi tietää, paljonko laitetaan rahaa ja minne, jos sillä perustellaan sitä, että teidän mielestänne ei tarvitsisi näitten lakipykälien lapsiosuuksia laittaa voimaan. Ja itseäni häiritsee suunnattomasti, että täällä on puhuttu 25 miljoonasta, on puhuttu 20:stä. Te sanoitte, että jo syksyllä, tänä syksynä, tulee uusi ohjelma, joka laitetaan voimaan. Kuitenkin kun tässä edustajakollega Lindénin kanssa katsoimme tätä teidän esittämääne budjettia, niin tälle vuodelle lisätalousarviossa ei ole yhtään euroa tälle nepsy-ohjelmalle ja ensi vuodelle täällä on varattu 17 miljoonaa. Tämä on taas uusi luku, mikä tässä teidän budjettiesityksessänne on.

Jollain tavalla toivoisin, että kun te äänestätte tämän lain lykkäyksestä ja olette luvanneet Kelalle joitain rahoja — täällä on puhuttu ministerin puheenvuoroissa 25 miljoonasta — niin tässä budjettikirjassa ja huomenna teillä on selkeys siitä, paljonko tänne nyt laitetaan ja mitkä ne elementit ovat. On tunnistettava, että kun niissä olemassa olevissa elementeissä on loppumassa rahoitus, mikä meillä on tähän toimintaan, on hyvä, että siihen tulee lisärahoitusta. Mutta huomioisin sen, että myös lapsiasiavaltuutettu on tuonut esille, että nämä nykyiset elementit, mitä meillä on, eivät korvaa sen lain tarvetta. Siellä on edelleen hyvin paljon väliinputoajia, niin että tämä on vain pieni laastari, jonka pystyy nyt ensi vuodelle antamaan, mikäli mennään teidän esityksenne mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

16.55 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiurulle ja myös edelliselle puhujalle: Olen osin teidän kanssanne aivan samaa mieltä. Kyllä vammaispalvelulakia, riittävän hyvää vammaispalvelulakia, tarvitaan, ja varmasti kaikki me olisimme toivoneet, että se olisi näillä näppäimillä tulossa voimaan. Mutta niin kuin olemme kuulleet täällä, se ei valitettavasti ole ollut mahdollista.

Ja kyllä nepsy-lapset tarvitsevat erityistä palvelua, hoitoa ja kuntoutusta. Nepsy-lapset tarvitsevat uuden, riittävän hyvän vammaispalvelulain ja myös riittävästi euroja heille osoitettavaksi. Heille osoitetaan nyt lisärahoitusta. On puhuttu 20 miljoonasta. Ehkä se huomenna tulee julki, tai niin kuin ministeri tuossa jo sanoi: kun tämän lain voimaantuloa lykättiin vielä muutamalla kuukaudella eteenpäin, niin ymmärrän, että sen vuoksi on puhuttu 25 miljoonasta, mutta ehkä jos te nyt pikkasen vielä odotatte, niin se varmistuu, että näin se varmaankin tulee olemaan. Joka tapauksessa heille on luvattu ja osoitettu ja osoitetaan lisärahoitusta Kelan kautta. Se ei poista sitä, että nepsy-lapset tarvitsevat uuden, riit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

tävän hyvän vammaispalvelulain, mutta se on jonkinlaista lievitystä, kompensatiota siitä, että he joutuvat odottamaan varsinaista lakia sen verran myöhempään.

Ja sitten mitä tulee tähän alkoholiasiaan, kyllä, kaikki varmasti tiedätte, että me emme olisi toivoneet minkäänlaista halpuuttamista tai verojen madalluttamista minkäänlaisiin alkoholituotteisiin. Se oli yksi asia, mistä pitkään keskustelimme, mutta niin kuin sanoin: Hallitusohjelma on kompromissi. Ja alkoholiasiat, niin kuin jotkut muutkin asiat, ovat sellaisia, että ne on sovittu myös salissa äänestettäessä asioiksi, joista on vapaus sitten äänestää sen mukaan kuin oikeaksi kokee. [Ilmari Nurminen: Onko tässä vammaispalvelulaissa vapaat kädet?] — En puhu nyt vammaispalvelulaista, vaan puhun nimenomaan alkoholilainsäädännöstä.

Ja jos te johonkin verojen madaltamiseen viittaatte, niin kuin sanoin, siellä viinit nousevat: lähes kymmenen kertaa suurempi korotus verrattuna oluisiin tulee niiden verotukseen. Ja niihin kirkkaisiin, vielä kovempiin aineisiin tulee vielä reippaampi korotus. Elikkä kyllä siellä niitä korotuksia tulee. Se ei millään tavalla ole tähän verrattavissa.

Minä kiitän arvoisaa puhemiestä ja kaikkia kansanedustajia hyvästä keskustelusta. Ajattelen, että meillä on kuitenkin yhteinen tahtotila se, että meidän vammaiset ja kehitysvammaiset saavat riittävät palvelut ja niihin osoitetaan riittävä rahoitus ja että he saavat myös riittävän hyvän vammaispalvelulain, erityislain, joka heille kuuluu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Krista Kiuru.

16.58 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeätä, että hallituspuolueet huomasivat hallitusohjelmaneuvotteluissa, että jos neuropsykologisten häiriöiden lapsia ja nuoria joudutaan heidän oikeusturvansa näkökulmasta pitämään tässä nyt vielä vuosi ja kolme kuukautta ilman riittävää oikeusperustaa, niin silloin tarvitaan myös selkeitä kannanottoja siitä, että palvelutaso nousee. Minusta oli järkevää, että etsittiin tällaista keinoa. Te olette hallitusohjelmaan sisällyttäneet kirjauksen, että syksyllä 2023 aloitettaisiin määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin, ja kirjaus on toteutumassa Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta. Tämä on tietenkin myönteinen asia. On tärkeätä, että sitä rahoitusta on tarpeeksi, mutta kaikkein ongelmallisimmaksi tämän tekee se, että täällä osa kansanedustajista hallituspuolueissa on ajatellut, että nämä ovat jotenkin samoja asioita.

Minun on pakko todeta teille, että katsoin vielä, mitkä olivatkaan ne pykälät, jotka tähän lakiin sisällytettiin neuropsykologisten häiriöiden oikeusperustan vahvistamiseksi, ja tosiasiassa ne liittyvät tähän YK:n vammaissopimuksen ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen asettamiin vaatimuksiin, ja luen ne nyt tästä. Vaatimukset: ”YK:n lapsen oikeuksien komitea on tuoreissa Suomen valtiolle antamissaan loppupäätelmissä suositellut (kohdasta 30), että sopimusvaltio a) vahvistaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan kaikille vammaisille lapsille osallistava opetus yleisopetuksessa, b) estää kehitysvammaisten lasten pitkäaikaisen sijoittamisen laitoksiin ja vähentää sitä asettaen etusijalle perhehoidon ja yhteisöperustaisten palveluiden järjestämisen näille lapsille, c) varmistaa vammaisten lasten oikeudet saada kaikki mielipiteidensä muodostamiseen tarvittavat tiedot, tulla kuulluksi ja saada asianmukaista tukea kommunikointiin heitä koskevassa päätöksenteossa, ja d) vahvistaa vammaisten lasten sosiaalisen osallistamisen ja yksilöllisen kehityksen tukemista”.

Nämä edellä mainitut säännökset vahvistaisivat osaltaan siis lasten oikeuksia ja asemaa nimenomaan lapsen oikeuksien komitean suositusten mukaisesti. Nämä pykälät on luetel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

tu myös siinä vastineessa, joka me saatiin sosiaali- ja terveysministeriöltä. Nyt on muistettava, että sosiaali- ja terveysministeriö ei kannattanut lykkäystä, erityisesti näiden pykälän lykkäystä, koska taustalla on se, että oikeusperusta olisi heikompi, ja sitä ei voi korvata, ikävä kyllä, täällä harkinnanvaraisella kuntoutuksella, joka tosiasiaassa tarvitsi rahaa jo viime hallituskauden lopulla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

17.01 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää keskustelua, mutta halusin vielä ottaa puheenvuoron nepsy-lapsia ajatellen. Samalla totean, että tietysti, jos meillä olisi ministeri Juuso täällä vielä vastaamassa, hän voisi varmaan yksityiskohtaisemmin vielä teille tästä kertoa. Mutta hän valitettavasti joutui jo lähtemään.

Mutta mitä tulee neuropsykologisesti oireileviin lapsiin, niin suuri haaste, mikä on ollut viime vuosien aikana ja hyvin pitkään, on, että heitä ei riittävästi tunnisteta, ei koulumaailmassa eikä terveydenhuollossa. Jos ja kun heitä ja heidän haasteitaan tunnistetaan, niin jo tänä päivänä ja huomenna voidaan heidän tarpeitaan kohdata, laittaa heitä tutkimuksiin, hoitoon ja kuntoutukseen ja tukea myös heidän perheitään. Eli sinne kentälle viestiä, että vaikka tämän vammaispalvelulain voimaantulo nyt viivästyy, niin neuropsykologisesti oireileville lapsille kuuluvat tutkimukset, hoito ja kuntoutuksella, ja se on aivan mahdollista jo tämän päivän lainsäädännön puitteissa. Peräänkuuluttaisin kollegojen terveydenhuollossa, hoitajien ja lääkäreiden, paneutumista asiaan ja nimenomaan näiden oireiden tunnistamista ja samaten sosiaalihuollon puolella sitä, että he riittävästi paneutuvat neuropsykologisten lasten haasteisiin ja tarpeisiin ja myös siihen tukeen, mitä heidän perheensä tarvitsevat. Se kaikki on toteutettavissa myös paljon, paljon paremmin tänä päivänä kuin miten sitä keskivertaisesti on alueilla toteutettu. Toivoisin, että näin tapahtuu niin terveydenhuollossa, sairaanhoidossa kuin sosiaalihuollossa, mitä tulee nepsy-lapsiin ja heidän perheisiinsä, jo tänä päivänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

17.03 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös itse ihan lyhyesti vielä haluan ottaa kantaa tähän Kelan harkinnanvaraiseen tukeen.

Eli tässä laissa, mikä olisi nyt sunnuntaina astunut voimaan, oli useita pykälä, jotka parantavat erityisesti autismi- ja neurokirjon lasten asemaa. Täällä on muun muassa 19 §, lapsen asumisen tuki, 20 §, lapsen mielipiteen selvittäminen päätettäessä lapsen asumisen tuesta kodin ulkopuolella, 21 §, lapsen sivistykselliset oikeudet, 22 § esteettömän asumisen tuesta ja vuoroasumistilanteista, 24 §:ssä momentti lyhytaikaisesta huolenpidosta koulunkäynnin yhteydessä ja niin edelleen. Vaikuttavatko nämä pykälät siltä, että tällä olisi tähän Kelan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen [Sari Tanus: Terapiaan! — Krista Kiuru: Terapiaan!] — terapiaan — yhteyttä? Haluan sanoa, että tämä on äärettömän hyvä, että tänne Kelan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osoitetaan määrärahoja, mutta edelleen sanon, että tämä laki olisi parantanut näiden lasten ja perheiden asemaa huomattavasti ja ollut YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukainen.

Vielä tähän harkinnanvaraiseen kuntoutukseen: Kun on tarkoituksena nyt parantaa näitä nykyisiä elementtejä ja huolehtia heidän rahoituksestaan, niin kysyin Kelalta, ja tällä hetkellä siellä ovat määrärahat tähän toimintaan jo loppumassa tälle vuodelle. Nyt kun lisäta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2023 vp

lousarviossa ei ollut mitään esitystä lisärahasta Kelalle tämän suhteen, niin toivoisin, että tämä otetaan hallituksessa huomioon ja huolehditaan nämä riittävät määrärahat myös tälle loppuvuodelle, niin että nämä rahat eivät pääse loppumaan, ja myös ensi vuodelle. Odotan mielenkiinnolla, mikä se raha sitten onkaan, mutta riittävä resursointi sinne.

Arvoisa puhemies! Mikäli huomenna hallitus edelleen päättää siirtää tätä lakia, niin toivon kyllä ihan vilpittömästi, että säilyy se sama keskustelun henki, joka täällä hallituspuolueitten riveistä on tullut, että lain sisältöön ei kosketa ja palvelupykäliin ei kosketa ja ihmiset, jotka olisivat olleet oikeutettuja näihin palveluihin, tulevat saamaan nämä oikeudet myös hallituksen esityksestä. Varmasti viimeistään vuoden päästä näemme ja keskustellemme tässä salissa siitä, ja toivon, että voin silloin tukea tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.